Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-hээ гарана

№ 181 (14598)

1977 оной августын 5, пятница

Сэн 2 мүнгэн.

Үбhэ хуряалгада үргэн дэлисэ

ҮДЭР БҮХЭНИИЕ ҺАМБААШАЛАН

Сагай уларилай ехэ таа-агүй, хирэ-хирэ болоод хура бороогой адхаржа ан мүнөө үедэ тэжээл дхэхэ хүдэлмэрие hаад-өөр, дүүрэн хүсэндэнь улха гээшэ ехэ бэрхэтэй р болоод байна. Тиимэ- нарата үдэр бүхэниие өөр хэрэглэхэ, hайн ша-тай үбhэ хуряажа абаха г хадаа шухалын шуха-орилго болонхой.

ээниие hайн ойлгоhон ай колхозой гэшүүд бү- арга боломжоёо, хаба лаа элсүүлэн ажаллажа на. Энэ жэлдэ нийтын- адууhа малда 17.500 нер үбhэ бэлэдхэхэ даа-тайбди. Энээнээ гүй- дүүргэхэ арга боломжо да бии. Хэды ган га-р болобошье hаань. но-ой ургасые муу гэхын гүй. Энэ хадаа үбэл, рай үедэ эсэшэ сусаша-өөр ажаллаhан лугово-аймнай ажалай аша ха юм.

үнөө колхоздомнай үб-эдэй хоёр бригада хү-нэ. Һүүлэй мэдээгээр 7 центнер үбhэн hүри-ээд байна. Һаяын үдэр-дтэ ходо бороотой бай- дээрэhээнь сабшалга алга хоёрой хоорондо зай гаргахагүй гэжэ ко-атай тракторнуудаа за-аа байлганабди. Эгээн ургашаhан газараа хажууреар сабшажа. жэ, урбуулжа байгаад эн хатаажа абахые үб-най оролдоно. Энэ дэ урдань сабшагдадаг- байhан уhа намагтай рай, бургааhа шугы соо-хи болон үндэр болдог- hэбхүүлэй ногоо хуу хажууреар сабшана. эжэ наратай сэлмэг р болоходонь бүхы хүн хамаг техникээ үбhэ алгада табинабди.

лхозой правлени, парт- үбhэшэдэй дунда со-ис мүрысөө үргэнөөр рүүлхэ асуудалда он-нхарал хандуулна. Со-ис мүрысөөнэй дүнгүүд он хоног бүхэндэ сог-гдожо байдаг. Мүнөө дохи бригадынхид (бри-рынь И. Н. Бельский) үлжэ, колхозой прав-ин, партийна организа- дамжуулгын Улаан хүртэбэ. Мүн тэдэнэй элдэ колхозой түб инда Ажалай алдар со- туг үргэгдөө. Үбhэшэдэй лаха, амарха арга бо-жо гүйсэд байгуулагдан-

рэшэлэн шэмэтэ тэжээл дхэхэ хүдэлмэри түлэг аа ябажа байна. Колхоздомнай сенаж дараха нэгэ бригада эмхидхэгдэнхэй юм. Тэдэндэ хэрэгтэй бүхы трактор, автомашина болон бусадшье техникэ, зэр зэмсэг булта үгтэнхэй. Хэдэн косилка хүдэлнэ. Нэгэ бага hалхинда hэбэрүүлэгдэhэн шэмэтэй ногоое гурбан автомашина, К-700 түхэлэй нэгэ хүсэтэ трактор таhалгаряагүй траншей руу зөөнэ. Илангаяа жолоошод М. С. Пенских, В. А. Красинский гэгшэд оролдосотой hайнаар хүдэлжэ, халаанайнгаа даабари холо үлүүлнэ. Мүн ногоо даран нягтаруулдаг тракторист А. С. Смолин бэшэ нүхэдhөө дутуугүй hайнаар ажаллана. Иигэжэ Мартемьян Михайлович Федоровой даадаг энэ звеногой коллектив үсөөхэн үдэр соо бүхыдөө 4540 центнер hайн шанартай сенаж дараба.

Тиихэдэ нарай малда эдюулхэ шэмэтэ тэжээл болохо витаминтай ногооной гурил бэлэдхэхэ хүдэлмэри баhал урагшатай ябажа байнхай. Ногооной гурил татадаг АВМ түхэлэй агрегат хоёр халаанда таhалгаряагүй хүдэлгэгдэжэ, сүүдхэдэ 65-70 центнер иимэ тэжээл татан гаргана. Эндэ ахалагша машинистаар Василий Иванович Федоров дүрбэн жэлэй туршада ажаллажа байгаа юм. Энэмнай агрегадаа hайн мэдэхэ, журамтай хүн. Мүнөө тус звеногойхид бүхыдөө 55 тонно витаминтай гурил бэлэдхэжэ хадагалаа. Байгша ондо тэдэнэр хамтадаа 200 тонно ногооной гурил бэлэдхэхэ даабаритай юм.

Ингэжэ манай колхозой гэшүүд нийтынгээ адууhа малда бардам хүрэхэ тэжээл бэлэдхэхэ гэжэ хаба шадалаараа оролдожо байна.

Гэхэтэй хамта hаяхан манай колхоз нийтын малда тэжээл бэлэдхэхэ талаар аймагай ажахынуудай дунда дэлгэрhэн социалис мүрысөөндэ илажа, КПСС-эй райкомой, аймгүйсэдкомой дамжуулгын Улаан тугта хүртэбэ.

А. РОДИОНОВ,
«Коммунизм» колхозой парткомой секретарь.

Мухар-Шэбэрэй аймаг.

Шанаагай нэлэнхы үргэн сабшалан дээрэ мүнөө эршэтэй халуун ажал үдэрhөө үдэртэ бурьялна гэхэдэ балайшье нэмээhэн хэрэг болохогүй. Эндэ үдэр бүри 430 гаран хүн, олон тоото оньhон техникэ, мори унаа хүдэлнэ ха юм. Гансахан гар хажууршадые тоолобол, 100 шахуу хүн.

Энэ жэлэй июль hарада hая наашадаа үзэгдөөгүй шанга халуун боложо, доболиг газарай ногоое ехээр хатааhан дээрэhээнь Хэжэнгын совхозойхид гар хажууршадые олоор табижа, түбхын түрүүн урдань сабшагдадаггүй байhан уhа намагай заха, мүн уhалагдадаг газарай ногоое узуураарнь хюhажа, сэбэрээр абаха гэжэ оролдоно. Жэшээнь, мүнөө ажахыда сабшагдаад байhан 1666 гектар газарай 700 шахуу гектарынь гар хажуураар унагаагдажа, тэндэhээ арьбан ехэ үбhэн абтаа.

Бахлайтын отделениин Максим Тыкшеевэй хүтэлбэрилдэг багашаг звено аяар 200 гектар намагай ногоое гараар сабшажа, энэ жэлэй ургаса муутай эрхэ байдалда ехэ үбhэ абажа шадаа бшуу.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: М. Тыкшеевэй звеногой гар хажуурша.

Хэжэнгын аймаг. М. НАМЖИЛОВАЙ фототекст.

ХЭЖЭНГЫН АЙМАГТА

УҺАЛҺАН ГАЗАРНАЙЛ УРГАСАТАЙ

Халтад гэхэдээл ган гасуурта дайрагдахаяа hанадаг манай эндэ үбhэ ногооной тогтууритай баян ургаса абахын тула сабшалан hайнаар уhалха гээшэ шиидхэхы удха шанартай. Газарай үрэжэл hайжаруулха хэдышье ехэ хүдэлмэри хээд, наг шэбхэ, минеральна үтэгжүүлгэ оруулаад, харин тэрэнээ уhалха аргагүйл hаа, элбэг ургаса абаха гэжэ найдахань манай эндэ бэрхэтэй.

Тиимэhээл hүүлэй жэлнүүдтэ совхозойхид гол түлэб өөhэдынгөө хүсөөр Худан, Сулхари голнуудые эргатайл газартань хаажа, уhыень hубаг, ханаабуудаар гаргажа, шадаал hаа, горитой сабшалан уhалагдадаг болгохо гэжэ ехэ оролдолго гаргаа. Мүн Хуурай, Бургааhата, Могсохон гэжэ газарнуудта жаахан булагуудые эхиндэнь хаагаад, ханаабаар урадхуулжа, уhанай хүрэхэ соонь лэ сабшалангаа ундалуулаабди.

Гэбэшье ехэнхи сабшалангаа уhалагдадаг болгожо шадаагүй байhанаймнай хойшолон энэ жэлдэ илангаяа элитээр харагдаба. Июль hарада айхабтар халуун ган болоод, ехэнхи доболиг газараймнай сабшалан хуу хаташоо. Тиигэжэ мүнөө болоходо имагтал 2500 гектар уhалагдадаг, тэрэ тоодо 1700 гектар хоёр-гурба дахин ундалуулагдаhан газартамнай үбhэ ногооной муу бэшэ ургаса гаранхай. Хэрбээ ажахыда уhалууриин тусхай инженернэ түхеэрэлгэтэй хаалта, hубаг ханаабуудтай байбал, ехэнхи сабшалан уhалагдажа, энэ ган гасуурташье hайн ургаса абаха байгаабди.

Ингээд ерэхэдээ, манай ажахын газар дээрэ баригдажа байhан «бага БАМ» гэдэг Һараантай-Жэбхээнэй уhалууриин системые түргэн лэ барижа ашаглалгада оруулха гээшэ туйлай шухала зорилго болонхой.

Ган болоо, үбhэ ногоон ёhоор ургаагүй гэжэ гараа хабсараад hуужа шадахагүй байhамнай мэдээжэ. Тиимэhээ мүнөө совхозой ажалшад сабшалан дээрээ ургаhан ногоое ехэ, багашье hаань лэ hогооборишье үлөөнгүйгөөр сабшажа абаха гэжэ бүхы хүсэеэ элсүүлэн хүдэлнэ.

Хэдэн дахин hайнаар уhалагдаhан газарай ургаса мүнөө муу бэшэ гэжэ дээрэ хэлээ hэм. Жэшээнь, Һэгэлзын адагта 100 гектар олон жэлэй ногоо тариhан сабшалангые луговод Түдэб Ринчинов бүлүүр станци хүдэлгэжэ байгаад, тэрэ газараа июлиин тэн болотор уhалаад, мүнөө тэндэhээ гектарай 17-18 центнер үбhэ абажа байна. Бэрхэ луговод Степан Петрович Линейцевэй харууhалжа уhалhан Хүнды, Бургааhата гэжэ газарнуудай сабшалан яhала hайнаар ургаа. Тэрэшэлэн Хуурай, Хонхор гэжэ газарнуудай сабшалангые үнинэй луговодууд Цыбик Дамдинов, Дампил Дарижапов гэгшэд оролдожо уhалаад, мүнөө тэдэнэр багахан звенонуудые хүтэлбэрилжэ, тэндэhээ гектарай 15-16 центнер үбhэ хуряана.

Совхоз соогоо эгээн түрүүлэн Чимитдоржо Санжижаповай хүтэлбэрилдэг сабшалан харууhалдаг бригада, мүн Владимир Содномдоржиевай даадаг ЛМО-гой бригада, Яков Яковлевай Иннокентьевкын үбhэшэдэй звенонууд Жэбхээhэн, Боро Хүл гэхэ мэтэ газарнуудта гараа hэн.

Бүхы дээрээ ажахы дотор 3 мянга гаран центнер үбhэн hүрилэгдөө. Эдэ үдэрнүүдтэ совхозой сабшалан дээрэ томоД хёгдоhон 5 бригада үбhэ сабшажа байнхай. Тэдээн соогоо В. Содномдоржиевай даадаг бригадынхид эгээл ехэ үбhэ бэлэдхээд, социалис мүрысөөндэ түрүүлжэ ябана.

Үбhэ тэжээл бэлэдхэхэ түсэб дүүргэлгэдэ тон бэрхэтэй байдалай тохёолдоод байхада, уhа намаг, зарим бэлшээриин газарай, илангаяа хорёологдоhон, hайжаруулагдаhан бэлшээриин ногоо хуу сабшажа, үбhэн болгохо байнабди. Тиимэhээ механизаторнууд Доржо-Ханда Базаров, Чимит Очиржапов гэгшэд Матаар гараса гэжэ газарта түхеэрэгдэhэн бэлшээрие hая болотор бүлүүр станцинуудаар уhалаа. Үбhэ нэмэжэ бэлэдхэхын тула хоёр оньhожоруулагдаhан звеное оидоо областьнуудта эльгээхэмнай.

Б. САНЖИМИТЫПОВ,
Хэжэнгын аймагай Худанай совхозой ахамад мелиоратор

«КОСМОС-936» НИИДХҮҮЛЭГДЭБЭ

ТАСС-ай МЭДЭЭСЭЛ

Газарые тойрон дабшадаг «Космос-936» гэжэ ээлжээтэ хэмэл одон 1977 оной августын 3-да Советскэ Союзда табигдаба.

Амиды организмуудта замбуулин соогуур ниидэлгын ямараар нүлөөлдэг байhые шэнжэлжэ үргэлжэлүүлхын тула элдэб биологическа зүйлнүүдтэй туршалгын түхеэрэлгэнүүд, мүн радиационно-физическэ аппаратура хэмэл одон дээрэ тодхогдоhон байна.

Биологическа хубилалтануудта даралгын ямараар нүлөөлдэг байhаниинь хэмэл одоной ниидэхэ үедэ тодхогдон табигдаhан центрифугын туhаламжаар шэнжэлэгдэхэ юм.

Совет Социалис Республикануудай Союзай, Чехословакиин Социалис Республикын, Америкын Холбоото Штадуудай ба Францийн биологическа зүйлнүүд, научна аппаратура хэмэл одон дээрэ тодхогдон табигдаа.

Хэмэл одон иимэ параметрнүүдтэйгээр ниидхүүлэгдээ:

— түрүүлэн 90,7 минута соо Газарые тойрон дабшаба;

— Газарай нюрууhаа эгээл саада захань (апогей) —419 километр;

— Газарай нюрууhаа эгээл наада захань (перигей) —224 километр;

—замайнь hөөлжүү—62,8 градус.

Научна аппаратураhаа гадна, замыень тодо нарийнаар хэмжэн тодорхойлхо радио-түхеэрэлгэ, приборнууд болон научна аппаратурын хүдэлмэри тухай баримта мэдээнүүдые Газарта дамжуулха радиотелеметрическэ түхеэрэлгэ хэмэл одон дээрэ тодхогдонхой.

Хэмэл одон дээрэ тодхогдоhон аппаратура hайнаар хүдэлнэ. Абтаhан мэдээсэлнүүд залан жолоодолгын-тоолон тодорхойлолгын түбтэ шэнжэлэгдэжэ байна.

Ниидэлгын үедэ абтаhан туршалгын биологическа материалые шэнжэлгэдэ НРБ-гэй, ВНР-эй, ГДР-эй, ПНР-эй, СРР-эй, СССР-эй, ЧССР-эй, США-гай болон Францийн мэргэжэлтэд хабаадалсаха юм.

УЛАСХООРОНДЫН БИОЛАБОРАТОРИ—ЗАМБУУЛИНДА

«Космос» түхэлэй хэмэл одод уласхоорондын харилсаа холбооной замда гаража эхилбэ. Августын 3-да Совет космодром дээрэhээ ниидхүүлэгдэhэн ушар энээниие элирхэйлэн гэршэлнэ. Советскэ Союзай, Францийн, США-гай мэргэжэлтэдэй, Чехословакиин, Венгриин, Румыниин ба бусад социалис оронуудай эрдэмтэдэй бэлдэhэн шэнжэлгэнүүдэй программа, өөрсэ шухаг лаборатори тэрээн дээрэ бии юм.

Газар шадарай замда космонавтнуудай хэдэг хүдэлмэри улам бүри үргэдэжэ байна.

Эдэнэй ниидэлгэнүүд улам бүри хүдэлмэриин шэнжэтэй боложо байна гээд медицинын эрдэмэй доктор Н. Н. Гуровский журналистнуудтай хөөрэлдэхэдөө хэлэбэ. Замбуулин соо амиды организмуудай ямар байдагые шэнжэлхэ талаар замбуулинай медицинын яhала ехэ дүй дүршэлтэй боложо байhаниинь элитэ.

«Салют» болон «Скайлэб» гэжэ замбуулинай станцинууд дээрэ совет, американ космонавтнуудай удаан саг соо хэhэн хүдэлмэри Газарhаа холо хүнэй үни удаан байжа шадахые гэршэлэн харуулаа. Гэбэшье замбуулинай медицинын талаар элитэ ехэ мэргэжэлтэдэй нэгэн академик О. Г. Газенко иигэжэ тэмдэглэбэ: «Замбуулинай байшан соохи» бүхы ажабайдалда хабаатай асуудалнуудые шэнжэлхэ гээшэ медигүүдэй мүнөөнэй гол зорилго болоно.

Уласхоорондын хоёрдохи биологическа лабораторидо (түрүүшынхинь 1975 ондо «Космос-782» гэжэ хэмэл одон соо хүдэлмэрилөө hэн) ороhон амитадай дунда шэнэ юумэн үгы. Братиславын биологуудаар ниидэлгэдэ зорюута бэлдэгдэhэн саб сагаан үхэр хулганаанууд научна гол таhалганууд соо оруулагдажа ниидхүүлэгдээ. Гэбэшье туршалгын гол юумэниинь эдэ «пассажирнуудта» хабаатай. Дэгдэн хөөрэлгын үедэ эдэнэр түрүүшынхеэ өөhэдынгөө шэгнүүр мэдэрхэ аргатай болоно. Эдэнэй «байшан гэрнүүд» эрьелдэдэг центрифуга дээрэ табигданхай.

«Космос-936» гэжэ хэмэл одон дээрэ хэгдэхэ гол туршалганууд үргэн ехэ асуудалнуудые шиидхэхэ юм. СССР-эй Элүүрые хамгаалгын министерствын медико-биологическа асуудалнуудые шиидхэдэг институдай эрдэмтэд НАСА-дахи Эймскэ шэнжэлэлгын түбэй хүдэлмэрилэгшэдтэй хамта өөрсэ hонин туршалга бэлдэбэ. Амиды организмай хүгшэрэлгэдэ дэгдэн хөөрэлгын ямараар нүлөөлдэг байhые шэнжэлхэ юм. Туршалга хэхын тула тусхай шумуулнууд (дрозофилла гэдэг батаганаан) шэлэгдэн абтаа. Францийн, СССР-эй, Румыниин биологуудай бэлдэhэн «Биоблок» гэhэн уряатай программада оруулагдаhан хүдэлмэри техническэ, научна талаараа өөрсэ онсо байна. Замбуулин соо организмын ольhо дулаагаа халан абалсалгые шэнжэлхэ гэhэн гүнзэгы удхатай шиидхэбэри түрүүшынхеэ дурадхагдаа. Чехословакиин мэргэжэлтэд энэ бодомжые аппаратура соо бэелүүлhэн байна.

Хэдэн арбаад элдэб туршалганууд — физиологическа, радиобиологическа, инженерно-физическэ туршалганууд—ниидэлгын программада оруулагдана. Замбуулинай туяаралгын нүлөөнhөө аппарадые электростатическа талаарнь хамгаалха түхеэрэлгэ мүн лэ туршагдаха.

«Космос-936» гэжэ хэмэл одоор үргэлжэлүүлэгдэhэн дэлхэйн эрдэм наукын шэнэ ажал ябуулга Хельсинкидэхи зүблөөндэ гар табигдаhаар хоёрдохи жэлэй ойе дэлхэйн түрүү үзэлтэй олонниитын зүбшэн хэлсэлгын үедэ хэгдэжэ байна. Энэнь эрдэм, техникын гол шухала асуудалнуудаар элдэб оронуудай эрдэмтэдэй харилсаа холбоогоо улам үргэдхэжэ, аша үрэ ехэтэйгээр ажаллажа шадаха байhые элирхэйлэн гэршэлнэ.

Н. ЖЕЛЕЗНОВ,
ТАСС-ай корр.

ТЭЙ ЗВЕНО

ршье жэлдэ үбhэ но- үндэр баян ургаса гэжэ Ленинэй нэрэм-олхозой луговод Ша Жугдуржапович Очиров эй суутай юм.

эшээнь, нёдондо тэрэ а абаhан сабшалангайн-ектар бүриhөө 38 цент- үбhэ абаа hэн. Энэ жэл-газарайнгаа аяар 60 гек-ар ехэ болоошье hаань, део, хабартаа тэндээ той хүдэлмэри хээ. Бу-сабшалангайнгаа хахад-нь ехэнхидэ гектарай килограмм холимол ми-льна үтэгжүүлгэ оруу- гурба дахин уhалаа. рэнэйнь ашаар энэ жэ- ган гасуурташье яhала ургаса гаранхай. Мүнөө Ж. Очиров 18 хүнhөө дэhэн звеное хүтэлбэ-э, ургуулhан ногоогоо ажа, хуряажа байна. хи звеногой гэшүүд дии-дээ олон жэлдэ сугтаа лhэн, эбтэй этэй зон

үдэрнүүдтэ механи-рнууд Тогтохо Тободоев. Дансалов гэгшэд торай косилкаар үбhэ шана. ГВК-6 түхэлэй уураар үбhэ баал болгон үүлнэ. Энэ звено бүхы- 1000 гаран центнер үб- hүрилбэ.

В. ИВАНОВ.

элэнгын аймаг.

ТҮЛЭГТӨӨ ОРОО

Хабартаа, зундаа манай «Авангард» колхозой луговодууд сабшалангаа адагынь хоёр-гурба дахин уhалхын тула горитой оролдолго гаргаа. Тэрэнэйнь ашаар ехэнхи газартаа гектарай 18-20 центнер үбhэн абтана.

Тусхайлбал, Хёлго мүрэнэй эрье зубшаhан Ехэ Нуга гэжэ газарта Н. Л. Грудининай звено hүүлэй арбаад хоногто 63 гектар сабшалангай ногооной диилэнхиень гар хажуугаар сабшаад, 900 центнер үбhэ сомоо.

Харитоново тосхоной хажууда hайжаруулагдаhан бэлшээри болгохоор хорёологдоhон газарта И. Е. Черных гэгшын даадаг звено 40 гектар сабшаад, тэндэhээ 550 центнер үбhэ hүрилөө. Үбhэ хуряалгын хүдэлмэри үдэрhөө үдэртэ эршэдэнэ.

Е. ГРУДИНИНА,
колхозой бухгалтер.

Улаан-Үдын аймаг.

ХҮН БҮХЭНЭЙ ХАБААДАА ҺАА...

Аймагай колхоз болон совхозууд үбhэ хуряалгадаа хам ороод, түлэг ажаллажа байна. Ганса огторгой оёороо сооршоhэн юумэндэл ходо хура бороо адхаржа, сабшаhан үбhэ хуряажа абаха хүдэлмэрие hаатуулна.

Гэбэшье Саянанай совхозой Загтадай отделениин хүдэлмэришэд июлиин 15-hаа хойшо Красный Яр гэжэ hууринда үбhөө эхилээд, мүнөө яhала эршэтэйгээр ажаллажа байна. Иннокентий Константинович Дёминой хүтэлбэрилдэг звено августын 3-да 200 гаран гектар талмай дээрэхи ногоо сабшажа, 500 гаран центнер үбhэ сомоhон байха юм.

— Сабшахада ногоон яhала унасатай байна, — гэжэ звеное даагша хөөрэнэ. — Хура бороон лэ ехэ hаалта хэнэ. Мүнөө дээрээ ногоогоо сабшажа байнабди. Иигээд наранай шарахатай хамта сомоонууд заха захаhаань бодхоогдохо даа. Намаг hужаагтай газараа гар хажуураар. добуун, үтэг шэбхэ гаргаhан тэгшэ газараа косилкаар сабшанабди.

Энэ звеногой гэшүүд байгша ондо бүхыдөө 178 гектар сабшалан дээрэhээ 2136 центнер гэхэ гү, али гектар бүхэнhөө 12 — 13 центнер үбhэ хуряаха уялгатай юм. Эбтэй этэй энэ звеногой гэшүүд оролдосотойгоор, эдэбхи үүсхэлтэйгөөр ажаллана. Тэдэнэй дунда Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнда хабаадалсаhан сэрэгшэ Николай Васильевич Бобков мүнөө пенсидэ гараашье hаа, залуушуулhаа дутуугүйгөөр ажаллана. Энэ нүхэрнай морин косилкаар үбhэ сабшахадаа үдэр бүриингөө даабарие 110—115 процент дүүргэнэ. Гар хажууршад Е. И. Пежемская, А. В. Баимкин, С. А. Бронникова гэгшэд үдэр бүри 0,35—0,40 гектар ногоо сабшанад. Мүн эдэнэр наратай сэлмэг үдэр үбhэ тармаха, hүрилхэ ажалда хабаадалсадаг юм.

Түнхэн тосхоной дунда hургуулиин hурагшад Сергей Пежемский, Сергей Баимкин, Сережа Донской гэгшэд жэшээтэ hайнаар хүдэлнэд. Тэдэнэр үбhэ сабшахадаашье, бухаллахадаашье томошуулhаа дутанагүй.

Иигэжэ эндэ үбhэ хуряалгын хүдэлмэри түрүүшын үдэрhөө яhала урагшатай hайн ябажа байна. Тэд энэ отделениин хүдэлмэришэд бултадаа нэгэ хүн шэнгеэр үбhэндөө гараад, эршэтэйгээр хүдэлнэ гэхын аргагүй. Тиигээ hаань, үбhэ хуряалгын ажал бүришье урагшатай байха бэлэй. Гэхэтэй хамта хүдэлмэришэд В. И. Сороковиков, И. А. Сороковиков гэгшэд даажа абаhан ажалдаа хайша хэрэгээр хандана, зарим үдэрнүүдтэ ажалдаа гараншьегүйгөөр байшана. Олохон гэрэй эзэн эхэнэрнүүд, hаалишад болон малшадшье тэжээл бэлэдхэлгын хүдэлмэридэ хабаадалсаха яhала арга боломжотой аад, гэртээ байнад.

Ушар нимэhээ Саянанай совхозой дирекци, партком үбhэ тэжээл бэлэдхэлгын хүдэлмэрие үшөө түргэдхэхэ, хүн зониие улам олоор элсүүлхэ талаар отделениин хүтэлбэрилэгшэдтэ туhа хүргэхэ, бүхы хэрэгтэй юумээр хангаха ёhотой гэжэ hанагдана. Юуб гэхэдэ, тус коллектив августын 20 болотор үбhэ хуряажа абаха түсэбөө дүүргэхэ зорилготойгоор ажаллажа байна бшуу.

Б. ЯБЖАНОВ,
манай корр.

Түнхэнэй аймаг.

ЗЭДЫН АЙМАГТА

ЗВЕНОНУУД МҮРЫСЭНЭ

Аймагаймнай колхоз, совхозуудта хаа хаанагүй нийтын адууhа малда үбhэ тэжээл бэлэдхэхэ хүдэлмэри түлэг ябана. Жэшээлэн хэлэбэл, XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозойхид үбhэндөө эмхитэйгээр ороо. В. М. Шаринай хүтэлбэрилдэг гүйсэд оньhожоруулагдамал ба И. А. Побоковой ударидадаг хүсэд бэшэ оньhожоруулагдамал звенонууд эндэ түрүүлэн үбhэеэ сабшажа эхилээд, ана-мана мүрысэн ажаллана.

Нүхэр Шаринай звено Колмаковская гэжэ газартахи уhалагдадаг сабшаланда үбhэ бэлэдхэнэ. Эндэ ногооной ургаса hайн. Тэдэ сабшагдаhан үбhэеэ бороодо сохюулангүй, шанарыень муудхаангүй абахын тулада, хатамсаарнь дары суглуулжа hүрилнэ. Энэ хүдэлмэридэнь нэгэдэхи тракторна бригадын механизаторнууд хамhалсадаг, hүри сомохо оньhон түхеэрэлгэ хэрэглэгдэнэ.

Мүн ажахыда эмхидхэгдэhэн гар-морин ажалай звенонууд баhал үбhэндөө гаранхай. Нэгэдэхи отделениhээ Г. С. Гладышевай звено Перевоз, хоёрдохи отделениhээ Н. Ж. Шараповай звено Хэлгэгы гэжэ газарнуудта нийтынгээ малай эдихэ үбhэ сабшана. Ажахыда бүхыдөө үбhэшэдэй 13 звенонууд. тэрэ тоодо оньhожоруулагдамал 5 звено байгуулагданхай. Мүн лугомелиоративна отряд үбhэ хуряалгада хабаадалсана. Байгша ондо ажахын сабшалангуудта 20 мянган центнер, харин холын сабшаланда 10 мянган центнер үбhэ бэлэдхэгдэхээр хараалагдана.

Энээнтэй хамта hаянай хоёр траншейнүүд соо сенаж даргагдажа байнхай. Ангархай гэжэ газарта 193 гектар талмайда тариигдаhан хара тарянай ба горохой холимог ургаса сенаж дарахаар хуряагдана. Бүхыдөө эндэ 500 тонно сенаж даргадахаар түсэблэгдэнэ.

ХИНАГШАД САБШАЛАН ДЭЭРЭ

Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой арадай хиналтын бүлэгэй үүсхэлээр нийтын малда тэжээл бэлэдхэлгын хүдэлмэриин ябаса ба шанарыень шалгаха штаб байгуулагдаба. Тус штаб 5 хүнhөө бүридэнэ. Хиналтын бүлэгэй түрүүлэгшэ Б. Д. Домбоев, ахамад агроном В. Б. Бужинаев, зоотехник И. С. Красавин, ветврач Б. Т. Гырылов ба шалгалтын комиссиин түрүүлэгшэ Р. Ф. Елисеев гэгшэд эндэ оролсоно.

Үбhэ хуряалгын хүдэлмэриин урдахана штаб бүхы хинагшадай зүблөө үнгэргэжэ, үбhэ хуряалгын үедэ тэдэнэй урдахи зорилгонуудые тодорхойлбо. Тиин үбhэшэдтэй хамта хинагшад сабшаланда гаралсаа.

Пенсионер-луговод Б. Д. Домбоевой уhалhан Гэгээтын сабшалангай ногооной ургаса илангаяа hайн. Гектар бүриhөө 30 центнер үбhэн хуряагдана. Хонишод Р. С. Дампилов, Ц. Д. Галсанов, Т. Д. Батомункуев гэгшэдэй звенонууд эндэ үбhэ хуряана. Пенсионер-луговод С. Ф. Таракановскиин участогта Булагай фермын бригада үбhэеэ бэлэдхэнэ. Тиихэдэ Бага Наранда лугомелиоративна отрядhаа Г. В. Корневой звено үбhэ сабшажа, хуряажа эхилэнхэй. Үбhэшэдэй бүхы звенонуудта арадай хинагшад хүдэлдэг.

Мүнөө үбhэ хуряалгын хүдэлмэриин түлэг ябажа байхада, арадай хиналтын пост шалгалтануудые эмхидхэжэ, тэдэнэй түрүүшын дохёогоор дары хэмжээнүүд абтана.

ХҮШЭР ГАЗАРНУУДТА ОРОНХОЙ

Мүнөө Ториин совхозой С. Борисовай даадаг гар-морин ажалай звено сабшахань хүшэр, модо, бургааhанай заха газарнуудаар үбhэ бэлэдхэнэ. Гурбан морин косилка, 10 гар хажуур ба бусад хэрэгтэй зэр зэбсэг тэдэнэй мэдэлдэ үгөө hэн. Намаглиг шиигтэй, болдог дошотой газарнуудаар. ойн соорхойнуудаар үбhэ сабшажа. hүрилжэ хорёолхо гээшэ тэдэнэй зорилго болоно. Тус звено июлиин 15-hаа үбhэндөө гараад, амжалтатай hайнаар хүдэлжэ байна. Тэдэ 600 центнер үбhэ hүрилэнхэй. Сабшагдаhан үбhэншье бии, теэд hаянай ороhон бороо хуряалгада hаалта хэнэ.

Мүнөө болдог дошо ехэтэй Шэлэ, Үхэр-Шулуун гэжэ газарта гараар үбhэн сабшагдана. Тус звено зүб байгуулагдаа гэжэ hанагдана. Урдандаа иимэрхүү газарнуудаар нилээд ехэ талмайда үбhэн сабшагдангүй хагдардаг байгаа ха юм. Совхозой хүтэлбэрилэгшэд ойн баярай жэлдэ нийтын адууhа малда бардам хүрэхэ тэжээл бэлэдхэхэ гээшэ ехэ удха шанартай байhаниие мэдэрэн, тусгаар иимэ звено эмхидхэгдэжэ. ажалша бэрхэ хүнүүдые табиhан байна.

ХАЛААХАЙШЬЕ САБШАГДАНА

Энэ жэлдэ «Октябрьский» совхоздо халаахайн ногоон ургаса хуряахын тулада совхозой конторын МТМ-эйн, гаражай ба ажахын бүхы гурбан отделенинүүдэй конторонуудай хүдэлмэрилэгшэдhөө 6 звено эмхидхэгдэhэн байна. Тиин эдэ звенонуудай гэшүүн бүхэндэ нэгэ-нэгэ центнер халаахай бэлдэхэ даабари үгтөө юм. Тус звенонууд графигай ёhоор халаахай сабшана. Тиин бүхэли үдэрэй туршада таhалгаряагүйгөөр халаахай АВМ-дэ асарагдана. Мүнөө Д-Ц. Ж. Банзаракцаевай хүтэлбэрилдэг агрегат 120 центнер ногооной гурил бэлдээд байна.

Мүн Зэдэ поселогой предприяти болон эмхи зургаанууд эхэ хонидой отарануудта халаахай ба набшаhата тэжээл багсалан уяжа бэлдэнэ. Жэшээнь, «Сельхозтехникын» аймагай отделениин магазинай коллектив Ж. Ц. Олзобоевой отарын хонидто 30 центнер набшаhата тэжээл бэлдээ. Тиихэдэ 589-дэхи ПМК-гай участогой ба 5-дахи автобазын коллективүүд хамтынгаа хүсөөр П. О. Галсанов ба Д. Ц. Будашкеев гэгшэдэй отарануудта 150 центнер набшаhата тэжээл зөөгөө юм. Дэрэстэйн, Зэдын дунда hургуулинуудай, совхозрабкоопой коллективүүд набшаhата тэжээл ба халаахай нийтын малда бэлэдхэхэ зорилготой.

М. ГАЛСАНОВ.

КПСС-эй XXV СЪЕЗДЫН ШИИДХЭБЭРИ БЭЕЛҮҮЛХЫН ТҮЛӨӨ

КОММУНИС ЁҺО ЗАНШАЛ БАРИМТАЛАН

СССР-эй Конституциин проект хадаа социализмын гайхамшаг амжалтануудые гэршэлһэн, социалис демократиин хүгжэһые, совет эрхэтэдэй эдлэдэг эрхэ болон сүлөөнүүдэй гүн удхатай, олон янзын шэнжэтэй, тэдэнэй бодотоор бэелүүлэгдэдэг байһые эли тодоор харуулна.

Совет оронойнгоо Үндэһэн хуулиин проектые зүбшэн хэлсэжэ байхадаа, түрэл совхозойнгоо хүгжэлтын замые сэдьхэлдээ һэргээн харуулха хүсэлэн түрэнэ.

Манай Сэлэнгын совхоз 1957 ондо дүрбэн колхозуудай үндэһэ һуури дээрэ байгуулагдаһан юм. 1939 ондо эдэ колхозууд хамтадаа хоёр мянган гектарһаа дээшэ хахалагдаһан газартай, 2466 толгой үхэртэй, 7 мянга гаран хонидтой байгаа. Бүхы дүрбэн ажахынуудта мээртэй арбан трактор, мүн тэды шэнээн орооһоной комбайнууд бии һэн. Мал болон таряан ажалай ямар нэгэн ондоо оньһожоруулга тухай хэлэһэнэй хэрэггүй. Хүдөө ажахын продуктнуудые абалгань даншье һаа бирагүй бэлэй. Жэшээлхэдэ, тэрэ үедэ үнеэн бүриһөө жэл соо 273 килограмм һү һаадаг, хонин бүриһөө 1,2 килограмм нооһо хайшалжа абадаг байгаа. Гектар бүриһөө дунда зэргээр гурбан центнер шахуу гэхэ гү, али эдэ ажахынууд бүхы таряалан дээрэһээ 6713 центнер орооһо хуряажа абаа һэн.

Манай совхозой хүдэлмэриин үрэ дүнгүүдые тэрэ үеын дүнгүүдтэй жэшэхын аргагүй. Совхознай мүнөө үргэлжэдөө шахуу оньһожоруулагдаһан, олон һалбаритай түрүү ажахынуудай нэгэн болонхой. Мүнөө ажахымнай 48 мянган хонидтой, гурба мянга гаран үхэртэй. Һайн ургасатай жэлдэ 50 мянган центнер хүрэтэр орооһо хуряажа абадаг.

Малһаа абтадаг ашаг шэмэ нилээдгүй дээшэлээ. Үнгэрһэн жэлдэ үнеэн бүриһөө, 2500 килограмм һүн һаагдаа һэн. Хонин бүриһөө гурбан килограммһаа дээшэ нооһон хайшалагдаһан байна. Совхозой байгуулагдаһанай һүүлээрхи жэлнүүдтэ хонин ажал бүришье түргөөр хүгжөө юм. Энэ үе соо хонидой тоо толгой 28 мянгаар олошороо. Хэрбээ 1957 ондо зуун эхэ хонин бүриһөө 20 хурьгадай абтаһан байбал, энэ жэлдэ 90 хурьга түлжүүлһэн байнабди. Мүн абтаһан продуктнуудай шанар эли бодо һайжараа. Совхозой тогтоогдоһон жэлдэ хайшалагдаһан 703 центнер нооһоной оройдоол 25 процентнь нарин нооһон байгаа. Үнгэрһэн жэлдэ нарин нооһоной хэмжээн 95 процентдэ хүрэбэ. Жэл соо ажахын оруулдаг олзын 70 процентнь хонин ажалһаа абтана.

Совхоздомнай энэ һалбари ехэ олзотой гэжэ тоологдодог. Хонидой үүлтэр һайжаруулха талаар горитой хүдэлмэри хэгдээ. Эхэ хонидоо улам олошоруулхын тула үүлтэр һайнтай эмэ хурьгадые һүрэг сооһоо шэлэн абаха талаар ехэ оролдолго гаргагдана.

Совхозой хонин ажалай хүгжэһэн ушар хадаа имагтал түрүү, ажалша бэрхэ хонишодой эсэшэ сусашагүй хүдэлмэриин үрэ дүн мүн. Совхозой суута хонишон, Ажалай Улаан Тугай орденто Анатолий Михайлович Акулов олон жэлэй туршада зуутан солотоной түрүү зэргэдэ ябана. Тэрэ юһэдэхи табан жэлэй түсэб амжалтатайгаар дүүргээ һэн. Арбадахи табан жэлыс һайнаар эхилэнхэй. Үнгэрһэн жэлдэ тэрэнэй даадаг бригада хурьга абалга, түлжүүлгээр республика дотороо эрхим амжалта туйлаһан. Энэшье жэлдэ зуун эхэ хонин бүхэнһөө 133,8 хурьга түлжүүлжэ байна. Түрүү хонишодоймнай нэгэн Валентина Гончиковна Романова хонин ажалда олон жэл соо хүдэлхэдөө, баян дүй дүршэлтэй болонхой. Тэрээндэ Социалис Ажалай Геройн үндэр нэрэ зэргэ олголго бэрхэ хонишоной аша габьяае гэршэлэн харуулна. Тэрэнэй хүтэлбэрилдэг хонишодой бригада арбадахи табан жэлэй хоёрдохи жэлдэ мүн лэ һайн үрэ дүн туйлаа. В. Г. Романова Агуухэ Октябриин 60 жэлэй ойе эрхим амжалтаар угтахын түлөө мүрысэхэ зуураа, зуун эхэ хонин бүриһөө 115 хурьга түлжүүлхэ социалис уялга абаһан юм. Уялгаяа амжалтатайгаар дүүргээ. Эрхим хонишод Василий Чойжамсуев, Владимир Дамбаев, Ширнин Очиртаров, Цырендоржи Цыбикдоржиев, Булат-Цырен Жапов, Бальжинима Мункуев болон бусад мүн лэ һайн амжалта туйланхай. Булюутын отделени (эрхилэгшэнь коммунист Дондок Бадмаевич Дашиев) зуун эхэ хонин бүхэнһөө 100,2 хурьга абанхай.

1957 онойхитой сасуулбал, үнеэн бүриһөө һү һаалга 1500 килограммаар нэмэһэн байна. Энэмнай үнеэдэй үүлтэр һайжаруулһанай ашаар туйлагдаа гээшэ. Түрүү һаалишад 3000 килограммһаа дээшэ һү абадаг. Тиихэдэ Социалис Ажалай Герой коммунист Надежда Лазаревна Тадвашкина жэл бүри үнеэн бүриһөө 5000 килограммһаа дээшэ һү һаадаг заншалтай. Раиса Цыбикова, Мария Нимаева, Ханда Галданова, Татьяна Куценко болон бусад мүн лэ магтаалтай. Эдэнэр үнэн сэхэ ажалаараа түрэл совхозойнгоо баялигые арьбадхана.

Мал ажалай продукци худалдан абалгын сэнгэй дээшэлэгдэһэнэй ашаар совхозой оруулдаг олзо нилээдгүй ехэ болоо, ажахын экономико бэхижээ.

Манай совхозой машинно-тракторна парк жэлһээ жэлдэ бэхижэнэ. Мүнөө үедэ манайда элдэб түхэлэй ная гаран трактор, орооһоной 32 комбайн, 40 гаран автомашина бии. Мүнөө механизаторнууд таряалан, сабшалангай ургаса дээшэлүүлэлгэдэ, мал ажалдахи хүндэ хүшэр хүдэлмэринүүдые оньһожоруулалгада, үйлэдбэриин ашаг үрэ, шанар дээшэлүүлгэдэ анхаралаа ехээр хандуулна. Механизатор хадаа хүдөө ажахын үйлэдбэриин эгээл гол ажалшан болонхой. Манай механизаторнууд техникэ ашаглаха, хүдөө ажахын ургамалнуудые ургуулха, харууһалха, хуряаха онол аргануудые һайнаар шудаланхай. Тэдэнэр жэл бүри бүтэдэ ниитын һуралсалда ябажа, мэргэжэл шадабаряа бүри дээшэлүүлжэ байдаг.

Механизаторнуудай ажалай эрхэ байдал нилээдгүй һайжаруулагдаа. Жэлэй туршада тэдэнэй хүдэлмэри жэгдээр хубаарилагдана. Механизаторнууд тухай анхарал оролдолго гаргаһанай, машинануудые, тракторнуудые һайнаар хэрэглэһэнэй ашаар техникэ һайн байдалда байлгагдана, зүбөөр ашаглагдана. Жэшээнь, энэ жэлэй хабарай тарилга саг болзортоо, һайн шанартайгаар үнгэргэгдөө һэн. Манай совхоз аймаг соогоо эгээл түрүүлэн, ниитынгээ адууһа малда бардам хүрэхэ үбһэ тэжээл бэлэдхэжэ эхилһэн. Мүнөө арба гаран мянган центнер үбһэн һүрилэгдэнхэй, зуу гаран центнер витаминаар баян ногооной гурил бэлдэгдэнхэй.

Һүүлэй жэлнүүдтэ тосхонуудта, малшадай байдаг газарнуудта ажахын болон культурно-ажаһуудалай барилга олоор бодхоогдоно. Ганса энэ жэлдэ ажахымнай үйлэдбэриин ба байрын гэрнүүдые барилгада хэдэн зуун мянган түхэриг гаргашалхань. Жэл бүри 15—20 бүлэ шэнэ гэртэ ороно. Совхозой гурбан отделенидэ соёлой шэнэ байшан баригданхай. Ажахымнай түб һуурин болбосон түхэлтэй болоо. Эндэ үргэн экрантай кино-түхеэрэлгэ, 18 мянган хэһэг номтой библиотекэ, уран һайханай бүлгэмдэ хабаадагшадай хүдэлмэрилхэ таһалгатай соёлой байшан, дунда һургуулиин гурбан дабхар шэнэ байшан, ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын комбинат, столово болон магазинууд бии.

Совхозой барилгашадай урда ехэхэн зорилго табигдана. Байрын уужам гэрнүүд хэзээ хэзээнэйхиһээ олоор баригдаха, 120 һууритай үхибүүдэй комбинат ашаглалгада тушаагдаха байна. Малай комплекснуудые, хонидой томо байрануудые бариха талаар ехэ юумэн хэгдэнэ.

Мүнөө зайн галгүйгөөр ажаллахын, ажаһуухын аргагүй. Айл бүхэндэ телевизор, хубсаһа угаадаг машина, пылесос, ажаһуудалда хэрэгтэй бусад электроприборнууд ашаглагдана.

Совхозоймнай хүдэлмэришэдэй ажаһуудал үндэһөөрөө хубилаа. Эдэнэр баян дэлгэр ажабайдалтай болонхой. Ажахымнай олохон хүдэлмэрилэгшэд хубиин мотоциклтай, мотороллертой, хүнгэн автомашинатай. Ажалша хүнэй ажаһуудал һайжаруулхын тула Коммунис партиин гайхамшаг ехэ анхарал оролдолго ходо гаргажа байһанай ашаар иимэ баясамаар хубилалтанууд болоо гээшэ. Жэл бүри ажалшадай олзо оршонь ехэ болоно. Хэрбээ 1957 ондо совхозой хүдэлмэришэнэй һарын дунда зэргын салин хүлһэн 65 түхэриг байгаа һаа, мүнөө 130 түхэригтэ хүрөөд байна.

Мүнөө үедэ Сэлэнгын совхоз хүгжэлтын замай дээдэ хэмжээндэ хүрэнхэй гэжэ хэлэхэдэ алдуу болохогүй. Ажалшан бүхэнэй соёлой ургалта ехэ эрилтэ табина. Ажабайдал хубилжа байна бшуу. Совхозоймнай экономико жэл бүри бэхижэнэ, янза бүриин оньһон техникэ олошорно. Энэ ушар байдал хадаа эрдэм мэдэрэл түгэс, тусхай мэргэжэлтэй байха эрилтэ хүн бүхэндэ табина. Ажахыдамнай дээдэ эрдэмтэй хэдэн арбаад мэргэжэлтэд хүдэлдэг.

Ажал гээшэ нэрэ хүндын баатаршалгын хэрэг болонхой. Манай совхозой эбтэй эетэй коллектив коммунис ёһоной гурим заншалай түлөө тэмсэн, ехэ амжалтануудые туйлана. Жэшээлхэдэ, Агуухэ Октябриин 50 жэлэй ойе һайндэрлэхэ үедэ ажахымнай республикынгаа ойн баярай дурасхаалта Улаан тугаар шагнагдаа һэн. Тэрэ хадаа хэтэ мүнхэдөө манайда хадагалагдахаар үлөөгдэнхэй. 1968 ондо Бүхэроссиин социалис мүрысөөнэй дүнгүүдээр ажахыдамнай гурбадахи шан барюулагдаһан юм. В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойтой дашарамдуулан, совхозой коллектив КПСС-эй обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй ба Министрнүүдэй Соведэй ойн баярай Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаһан байна.

СССР-эй шэнэ Конституциин проектые зүбшэн хэлсэлгэ хадаа совхозой ажалшадай дунда ажалай болон политическэ дэбжэлтын, зохёохы эдэбхи бадаруулгын шэнэ долги дэлгэрүүлээ. Октябриин революциин 60 жэлэй ойе нэрэтэй солотойгоор угтахын түлөө мүрысэхэ зуураа, манай совхозой коллектив гүрэндэ һү, мяха худалдаха хахад жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэнхэй.

П. БАЗАРЖАПОВ,
Сэлэнгын совхозой парткомой секретарь.

Республикымнай заха холын хадалиг Ахын аймагай ажахынууд эдэ үдэрнүүдтэ хонидой нооһо хайшалха хүдэлмэрээ жэгдэ дүүргээ. Ушарынь хадаа эндэ оройхон болотор хүйтэн байдаг тула «сагаан алта» хуряаха хаһань баһал хойношог эхилдэг юм.

Аймагай томо ажахынуудай нэгэн болохо Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо хонидой нооһо хайшалха пункт Монголжондо түхеэрэгдэһэн юм. Эндэ дүршэлтэй бэрхэ хайшалагшад С. Мандагаева, С. Патархеева гэгшэд үдэр бүри 30—40 хониной нооһо хайшалжа онсо шалгардаг байгаа.

Энэ жэл хонидой нооһон һайнаар хөөрэһэн байжа, аймагай ажахынуудай хонишод гүрэндэ «сагаан алта» тушааха түсэбөө жэнпэдгүй бэелүүлжэ шадаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой хониной нооһон бэлэдхэлэй пунктда тушаагдахаяа автомашинада ашагдана. Хайшалагдаһан нооһон мэшээглэгдээд тэмдэглэгдэжэ байна.

Д. ДУГАРОВАЙ
фото-текст.

ТАРГАН МАЛ ТУШААХАДА ОЛЗОТОЙ

Кабанскын аймагай Ойморой совхозой малшад гүрэндэ мяха тушааха түрүүшын хахад жэлэйнгээ түсэб амжалтатайгаар дүүргэжэ, бэлэдхэлэй пунктда 5000 гаран центнер мяха эльгээгээ гэхэ гү, али хараалагдаһан уялгаяа 132 центнерээр үлүүлһэн байна. Энэ амжалта туйлаха хэрэгтэ Худариин отделениин үхэр шахан тарлуулдаг гүүртэдэ ажаллагшад горитой хубитаяа оруулһан юм. Тиин мүнөө тус отделениин зоотехник Иван Гурьянович Сафронов түсэбөө дүүргэхын түлөө ямар ажалай ябуулагдаһан тухай тобшо тэдыгээр хөөрэнэ.

— Агуухэ Октябриин революциин 60 жэлэй ойдо зорюулагдажа дэлгэрһэн бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ оролсоходоо, манай отделениин малшад үүсэлгэдэхэ малайнгаа шэгнүүрые эрид дээшэлүүлһэнэй ашаар гүрэндэ һайн шанартай тарган мяха тушаажа, абтаһан продукциингаа өөрынь үнэ сэн заабол доошолуулха зорилго хараалаа бэлэй. Тиигэжэ үнгэрһэн үбэлжэлгын үедэ Шерашовой фермэдэ 6-7 һаратай буруунуудые суглуулаад, шахан таргалуулгын тусхай гүүртэ эмхидхээ һэмди. Эдэ буруунуудай тус бүриин шэгнүүр 180 килограмм байһан юм.

Үүсэлгэдхээр шахан таргалуулагдаха буруунуудаа үнинэй дүршэлтэй үхэршэн Александра Алексеевна Роговада даалгажа үгөөд, шэмэтэй тэжээлээр хооллуулха рацион зохёогдожо үгтөө һааб даа. Залуу мал шахан таргалуулхаар һаял суглуулаад байха үедөө гэхэ гү, али үбэлдөө буруун бүхэндэ үдэртэ 2 килограмм үбһэ, 10—15 килограмм силос, 4 килограмм холимог тэжээл эдюулхэ рацион зохёогдоо һэн. Энээнһээ гадна минеральна нэмэлтэ тэжээл үгтөө.

Буруунуудые харууһалагшад тэжээлыень уһанда гү, али ууралда дэбтээжэ зуурангүй хуурайгаар эдюулээд, бүлеэн уһаар дуран соонь ундалуулдаг байгаа.

Шахан таргалуулагдаха малда иимэ шэмэтэй, һайн шанартай тэжээл эдюулхэдэ нилээд ашагтай байгаа. Илангаяа һайнаар даргадаһан, буритажа гутаагүй силосээр хооллуулхада буруунууд түргэн таргалжа, шэгнүүрээ ехээр нэмээдэг байһан юм. Иимэ шэмэтэй силос совхоздомнай элбэг байжа, шахамалнуудтаа июнь һарын эсэс болотор үгэжэ байгаабди.

Үбэлэй хүйтэндэ, хабарай хагсууда шахамал малнай гол түлэб байра соо байһанаа хабарһаа эхилжэ, газаа, уужам салуу хашаа соо харууһалагдажа захалаа һэн.

Гүрэндэ тушаагдаха малаа түргэн таргалуулжа, шэгнүүрыень хүсэлдүүлхын тула 7 һара хахадай туршада шахаһан байнабди. Эды олон хоногой туршада таһалгаряагүй һайн шанартай тэжээлээр хооллуулһамнай шэгнүүрээ горитойгоор нэмээһэн байба. Жэшээлбэл, энэ хугасаа соо шахалгада табигдаһан мал бүхэнэй шэгнүүр дунда зэргээр сүүдхын 900 граммаар, харин июнь һарада 930—950 граммаар нэмэһэн байба ха юм. Ингээд ерэхэдээ илангаяа буруунуудые шахан таргалуулхада нилээд ашагтай байһаниинь элирүүлэгдээ. Ушарынь хадаа гунан, дүнэн үхэрнүүдые хэдышье шахан таргалуулхада энээндэл адляар шэгнүүрээ нэмээдэггүй байха юм. Тинмэһээ гаргашалагдаһан тэжээлынь харюулагданагүй гээшэ.

Анхан залуу мал шахан таргалуулхаар тусхай гүүртэ эмхидхэхэ үедөө центнер шэгнүүрэй өөрынь үнэ сэн 240 түхэриг 40 мүнгэн болохо гэжэ түсэблөө бэлэйбди. Теэд мүнөө хараалһан зорилгоёо гэхэ гү, али малай шэгнүүрые сүүдхэ бүри дээшэлүүлхэ түсэбөө 200 граммаар үлүүлхэдээ центнер шэгнүүр абахын тула гаргашалагдаһан гаргашамнай 171 түхэриг 41 мүнгэндэ хүрэтэрээ доошолһон байна. Ингээд ерэхэдээ, буруу шахан таргалуулжа, гүрэндэ тушааһанай ашаар ажахымнай горитойхоноор олзотобо гээшэ. Илангаяа онсо тэмдэглэмээр юумэн юуб гэхэдэ, гүрэндэ үшөө жэл хахадтай болоодүй 90 мал эрхим тарганаар тушааһандаа совхознай нилээд ехэ олзо оруулаа һэн.

Тобшолон хэлэбэл, эдэ малнай эрхим тарган байһаа гадна, бэеэр томо, хүндэ шэгнүүртэй байгаа гэхэ гү, али үхэр бүхэнэй шэгнүүр 395 килограмм болоһон байба.

Гүрэндэ тарган, бэеэр томо мал худалдаһанай түлөө совхознай 47521 түхэриг түлбэри абаха болоо һэн. Тиихэдэ хүндэ шэгнүүртэй мал тушааһанай түлөө аяар 18500 түхэригэй нэмэлтэ түлбэри түлэгдөө бэлэй. Иигээд ерэхэдээ тарган, хүндэ шэгнүүртэй мал гүрэндэ тушаахада, али зэргын ашагтай байна гээшэб.

Хоёрдохёор, тус бүреэ 400 килограммһаа бага бэшэ шэгнүүртэй мал гүрэндэ тушаахада нэмэлтэ түлбэринь юрын сэнһээ хахадаараа ехэ байна ха юм. Энэ юу элишэлнэб гэхэдэ, мал шахан таргалуулгада онсо анхаралаа хандуулбал, ажахы бүхэн заабол олзотожо, бүхы гаргашаяа харюулха дүүрэн аргатай байна гээшэ.

Гүрэндэ тарган мяха тушааха түсэбөө сүм дүүргэхын тула залуу мал, илангаяа буруунуудые илгажа, тусхай гүүртэ болгон эмхидхээд, шахан таргалуулхада, алишье талаараа ашагтай байхаһаа гадна, ажахын экономико бэхижүүлгэдэ горитой нүлөө үзүүлхэ байна бшуу. Тинмэһээ бидэ энэ дүй дүршэлһөө тобшолол хэжэ, шахан таргалуулагдаха малайнгаа тоо толгойе заабол олошоруулхамнай. Ингэжэ гүрэндэ тушаагдаха малай шэгнүүр бүри дээшэлүүлэгдэхэ болоно. Бидэ мүнөө сентябрь һарада гүрэндэ тушаахаар үшөө 60 буруу шахан таргалуулжа байнабди. Манай залуу үхэршэн Виктор Димов шахан таргалуулха 80 үдэрэй туршада үхэр бүхэнэйнгөө шэгнүүр сүүдхын дунда зэргээр 900 граммаар нэмээхэ уялга абаһан байна. Тиигэжэ мал бүхэнөө 400 килограмм шэгнүүртэйгээр бэлэдхэлэй пунктда тушаахань гээшэ.

Энэ һарын эсэсһээ бидэ шахан таргалуулагдаха шэнэ гүүртэнүүдые эмхидхэхэмнай. Бүхыдөө 250 буруу шахан таргалуулагдаха юм. Ингэжэ манай отделениин малшад ойн баярта жэлдэ гүрэндэ мяха тушаахаар абаһан уялгаяа сүм дүүргэжэ, туйлаһанаа улам батадхахаар шиидэнхэй.

ЗАЛУУ КОММУ- НИСТНАРА ҺУРАЛСАЛ

Партиин Зэдын р
комой конферен
соо аймагай за
коммунистнууд сугл
жа, ээлжээтэ һурал
лаа үнгэргэбэ.

— Жэл ошохо б
партиимнай гэш
улам олошорно.
шээлхэдэ, һүүл
хоёр жэл соо пар
130 залуушуул
һон байна. Тин
мүнөө үшөө 60
партиин гэшүүндэ
дидат. Тинмэһээ за
коммунистнуудые
мүүжүүлхэ, үзэл
талынь улам саа
гүнзэгырүүлхын
нимэ һуралсал ү
гэдэг болонхойбди
гэжэ КПСС-эй
комой эмхидхэлэй
һагые даагша И.
Филиппов хөөрэбэ.

Энэ һуралсалай
рүүшын хэшээ
партиин райкомой
ретарь В. И. Тр
мов үнгэрг
«КПСС-эй XXV с
дын шиидхэбэринүү
түшэглэн, аймагай
тиина организаци
дай арбадахи т
жэлэй хоёрдохи жэ
зорилгонуудые ам
татайгаар бэелүүл
түлөө» гэһэн эли
хээ.

Удаань эмхидх
таһагай инструк
Т. В. Клочихина
тийна билэдэй
тухай хөөрэжэ, су
рагшадые ехэтэ һо
хүүлөө. Тинхэдэ
паганда ба агита
таһагай инстру
А. Н. Санданов «
тиин Устав», эмх
лэй таһагые да
И. М. Филиппов «К
мунистнуудай эд
үүсхэлые дээшэл
хэ талаар парт
суглаануудай дүү
дэг үүргэ» гэһэн а
хэлиүүдые хээ.

Һуралсалай т
хэлдэ уран һайх
кинофильм харуу
даа.

Манай корр
Петропавловка.

Хүндэтэй механизато

Анаагай совхозой түрүү механизаторнуудай нэгэн Николай Нифонтов тухай: «Совхозоймнай механизаторнууд барандаа Николайдал адляар ажалладаг һааһь, ажахымнай хүдэлмэри бүришье һаа урагшатай ябаха һэн», — гээд бригадир М. М. Степанов хөөрэнэ.

Николай Нифонтов дайнай һүүлээрхи хүндэ хүшэр жэлнүүдэй үедэ эхэ аха хоёроо дахажа ехэ болоһон. Арбан дүрбэтэйдөө Нарһатын ГПТУ-да орожо, трактористын мэргэжэл олоо һэн. Анаагай совхозой таряалангай поли дээрэ түрүүшынгээ буураздаа татаһанһаань хойшо аяар арбан найман жэл үнгэрбэ. Тиигэжэ тэрэ сагһаа хойшо хабар бүхэндэ газар хахалжа, таряа тарндаг, намарынь баян ургаса хуряадаг ажалтай болонхой.

Николай Нифонтов трактораа шадамар бэрхээр ашагладаг, хамтын ажалай түлөө оролдожо ябадагаараа суг хүдэлдэг нүхэдтөө хүндэтэй болонхой. Бүхы хаба шадалаа, бэлиг шадабарияа олоной хэрэгтэ зорюулдаг. Жэшээнь, газараа шанар һайнтайгаар хахалжа, агротехникын заабариин ёһоор тарилга хэдэг байна.

Анаагай совхозой
лан дээрэ
лайн ургуулжа,
тушааһан таряан хэд
гаад центнер болоһон
Дүршэл ехэтэй б
механизатор Николай
фонтов гансал аж
суурхадаг бэшэ, хари
хан механизатор б
залуу хүбүүдые дах
өөрынгөө дүршэл ш
рида. механизаторай
лай онол аргада
хүмүүжүүлжэ ябадаг.
һайхан һанаатай хүн
Жэшээнь, Очир Бад
эрхим тракторист
һэн. Тэрэнь сэрэгэй
да мордонхой. Мүнөө
тракторист Дугар Ва
вые механизаторай
бэшэ мэргэжэлдэ һ
Зүб даа. Нэгэдэхи
сай тракторист, ко
ажалай ударник, с
мүрысөөндэ хэдэн
рүү һуури эзэлһэн
Нифонтовһээ жэшээ
ажалайнь дүршэл
абаха юумэн олон
Мүнөө Николай Ни
Агуухэ Октябриин
лэй ойн баярые ажал
нэ амжалтаар угтах
рилготой ажахынгаа
гые арьбадхалсажа

Б. БАЛЬЖИНИМА
Хориин аймаг.

НИКОЛАЕВСКА ОБЛАСТЬ. Жовтневско районой Шевченкын нэрэмжэтэ совхоздо ростовойхидой жэшээгээр таряа хуряалгын-транспортна комплекснууд байгуулагдаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Мүрысөөндэ түрүүлһэн Ажалай Улаан тугай орденто Виктор Андреевич Грецевэй гэр бүлын экипажые пионернүүд түрүүшынь амжалтаар амаршалжа байна.

ТАСС-ай фотохронико.

СОВЕТ ОРОН ШЭНЭ ҺОНИН

МАЛ АЖАЛЫЕ ПРОМЫШЛЕННА ҮНДЭҺЭ ҺУУРИ ДЭЭРЭ

ЯРОСЛАВЛЬ. (ТАСС-ай корр. Н. Глушкова). РСФСР-эй ВАСХНИЛ-ай Хара бэшэ хүрьһэтэ зоны отделениин үргэдхэгдэмэл сесси эндэ нээгдэбэ Мал ажалые промышленна үндэһэ һуури дээрэ табиха талаар КПСС-эй XXV съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлгэдэ эрдэм наукын ба түрүү дүй дүршэлэй үүргэ тухай асуудалые эрдэмтэд, мэргэжэлтэд, партийна хүдэлмэрилэгшэд зүбшэн хэлсэбэ.

КПСС-эй Ярославска обкомой нэгэдэхи секретарь Ф. И. Лощенков элидхэл хээ. Мал ажалые мэргэжүүлгэ, томодхолго, тэрэниие индустриальна ба научна үндэһэ һуури дээрэ табилга областиин хүдөө ажахые хүгжөөлгын гол хараа шэглэл болоно гэжэ тэрэ тэмдэглэбэ. Ярославска һүнэй үүлтэрэй үнеэд, романовска хонид мүнөөнэй томо ехэ комплекснуудта харууһалгада эгээл таарамжатай байна.

Ярославска үүлтэрэй хашараг, гунжадые промышленна үндэһэ һуури дээрэ түлжүүлхэ ажахынууд хоорондын «Ярославское» гэжэ үйлэдбэриин нэгэдэл область дотор түрүүлэн эмхидхэгдэжэ, амжалтатайгаар хүдэлжэ байна. Тухэреэн жэлэй туршада мал шахан таргалуулха талмайнуудтай «Скотопром» гэжэ нэгэдэл, романовска үүлтэрэй хонидые үсхэбэрилдэг фабриканууд хүдэлнэ, баригдажа байна. Гахай үсхэбэрилгын томо ехэ комплекснууд баригдана, шубуу үсхэбэрилгые мэргэжүүлгэ дүүргэгдэжэ байна. Эдэ бүгэдэ түсэбтэ табан жэлэй һүүл багта мал ажалай продуктнуудые нилээд ехээр үйлэдбэрилэн абадаг болохо арга олгохо юм.

ТҮСЭБҺӨӨ ГАДУУР

ЛЕВОКУМСКОЕ (Ставрополиин хизаар). (ТАСС-ай корр. Н. Стяжкин). Левокумска районой «9 января» колхозой ажалшад таряа гүрэндэ худалдаха түсэбөө Ставропольда түрүүлэн дүүргэжэ, даабариһаа гадуур орооһо тушаажа захалба. Эдэнэр 5,5 мянган тонно шэниисэ, ешмээн элеваторнуудта тушааһан байна. Хуряалгын дүүрэтэр ажахын таряашад даабариһаа гадуур мүн лэ эды шэнээн орооһо гүрэнэй амбаарта хаахы хараална.

Районой олон колхоз, совхозууд таряа худалдаха түсэбтэ даабаряа 1,5-2 дахин үлүүлэн дүүргэхээр шиидээ. Шииг нойто ехэтэй байһыень һамбаашалан, левокумынхид орооһото ургамалнуудые тариһан талмайгаа зургаа мянган гектараар үргэдхэһэн байгаа. Тэрээнһээ гадна, хурлалгын үедэ сүлөөрһэн талмай дээрэ просо һуулгаһан байха юм.

Левокумска таряашад ургаса хуряалгаяа амжалтатай һайнаар үнгэргэхын түлөө мүрысөөнэй манлайда ябана. Эндэхи колхоз, совхозуудай хахадһаа үлүүниинь орооһото ургамалнуудаа хадажа дүүргэбэ. «9 января» колхоздо комсомол хүбүүн Петр Калмыченкэдэ комбайнер-мянгатан гэһэн хүндэтэ нэрэ олгогдоо. Энэнь юун гэһэн удхатайб гэхэдэ, ургаса хуряалгын эхинһээ хойшо тэрэ мянган тонно таряа хуряаһан байна. Иимэ ехэ амжалта туйлахаяа дүтэлжэ ябаһан механизаторнууд эндэ олон.

УРДАНЬ—БАЙГАЛ

УСТЬ-КУТ. (Эрхүүгэй область). (ТАСС-ай корр.). Социалис Ажалай Герой В. Лакомовай хүтэлбэрилдэг бригада Байгал-Амарай түмэр замай баруун участогтахи 150 километрэй зам дээрэ рельс табижа дүүргэбэ. Энэ участогта рельс табиха хүдэлмэри болзорһоо хоёр үдэрөөр урид дүүргэгдэһэн байна. Лена мүрэнһөө Байгалай тоннель хүрэтэр түмэр зам бариха хоёрдохи участок дээрэ ажал эхилбэ.

Байгал-Амарай түмэр замай баруун участогай барилгашадай коллектив Киренгэ станци хүрэтэр түмэр зам табиха хүдэлмэрээ болзорһоонь урид дүүргэхэнь.

СССР-эй КОНСТИТУЦИИН ПРОЕКТ

БҮГЭДЭ АРАДАЙ ЗҮБШЭН ХЭЛСЭЛГЭ

ЭХЭ ОРОНОЙ СОЁЛ КУЛЬТУРЫН ЭЛИТЭ АЖАЛ ЯБУУЛАГШАДАЙ ҮГЭ

Дүрбэдэхи шата

Михаил ШОЛОХОВ,

Гүрэнэй болон Ленинскэ шангуудай лауреат, Нобелевско шангай лауреат, Социалис Ажалай Герой, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, СССР-эй Верховно Соведэй депутат.

Мүнөө бүгэдэ арадай үр-
нөөр зүбшэн хэлсэжэ бай-
а СССР-эй шэнэ Консти-
циин проект хадаа минии
hанай хүнүүдтэ тоогой та-
ар дүрбэдэхи болоно бшуу.
э ороной хүгжэлтын түү-
тэ дүрбэн шата — минии
мтарай дүрбэн дабаан.

Манай түрүүшын Консти-
ци 1918 ондо баталагдан
гаа hэн. Тэрэ жэлдэ ми-
и хуби заяанда ехэ хуби-
лта болоо бэлэй. Тэрээнэй
да тээ би гимназида һура-
байгааб. Тиихэдэ эхил-
н граждан дайн һуралса-
ием таһалһан юм. 1918
до арбан гурбатайхан
бүүн ажалда ороо hэм.

үн зонhоо эдеэ хоол суг-
лдаг хүдэлмэрилэгшөөр
ллааб. 1922 он болотор
дээгүүр үймэһэн банда-
дай хойноhоо намнагдаа,
дануудшье бидэниие нам-
. Болохол ёhоороо бүхы
мэн ябажа байгаа. Элдэб ушарнуудта орогдоо. Заримдаа энээн тухай ходошье бододоггүй байжа болообди, зүгөөр бидэнэр тэрэ тэмсэлдээ манай эдир Эхэ ороной гол шухала эрхэ — ажаһууха эрхые тиихэдэ хамгаалһанаа һайн ойлгонобди.

Минии намтарай баримта, ажаллаха арюун эрхэ. Хори гаран онуудта Москва хотын Малая Броннодо ажалай биржэдэ ээлжээндэ зогсодогоо элихэн һананаб. Ходо урагшатай байгша hэм: ашаа зөөгшөөр, хара ажалэй хүдэлмэришэнөөр, шулуушанаар, гэр байрын захиргаанай хэрэг эрхилэгшээршье ажаллагдаа... Он жэлнүүд үнгэржэл байгаа. Хорёод онуудай һүүл багта ороной һүүлшын ажалгүйшүүл тухай, ажалай биржын хэтэдээ хаагдаһан тухай газетэнүүдтэ баясан, омогорхон уншаа hэм.

Американ публицист Роберт Уилтоной «Россин һүнэн уналга» гэһэн бишыхан ном намда дайралдаа hэн. Тэрэ ном, һанахадам, 1919 ондо гараа. Авторынь һэнгэргүйгөөр бэшээ hэн: «экономическа талаһаа хаража үзэхэдэ, совет байдалай саашадаа тогтохо арга үгы, харин политическэ талаһаа — тэнэг юумэн». Шэнэ Конституциин проект уншажа байхадаа, тэдэ үгэнүүдые һанабаб. Американ «урид мэдэлшэнэй» үгэнүүдые түүхэ абажа хаяа. Шэнэ Конституциин проект хадаа уран зохёолшыншье ухаан бодолдо гансата ороогүй манай илалта, амжалтануудые баталан харуулна. Гансашье энэ бэшэ. Ерээдүй тухай хэлэе. Ангинуудгүй, коммунис общество байгуулха тухай энэ проект гайхамшаг документ болоно.

Энхэ тайбан, үнэн сэхэ байдалда хүн түрэлтэнэй эрмэлзэһэн нэгэл үрэһөө манай дүрбэн Конституци бадаран ургаа. Тэрэнэйл түлөө жаран жэлэй туршада хүшэр хүндэ, дайн байлдаанай дүлэтэ зам харгые дабажа ерээбди.

Конституциин проект соо шэнэ юун бииб? Фашизмтай болоһон хүшэр хүндэ тулалдаанда аршалан абаһан социалис демократиие үргэдхэн гүнзэгырүүлхэ асуудал хамагай түрүүндэ ороно.

Минии үеын хүнүүдэй хуби заяанда дайн гээшэ ехэл уйдхар, гомдол үзүүлээ. Фронтын, дайнай үйлэ ушарнууд баларшагүй мүр үлөөгөө. Ямаршье стратегическа удха шанаргүй станициие бомбодоходонь, далатай эхээ алдаа hэм. Минии гэр, библиотекэмни минэнүүдтэ галдуулшоо бэлэй. Олон нүхэдни дайнда унаа. Энэ ганса хүнэй уйдхар. Эдэнэр лэ сугларжа, бүгэдэ арадай уйдхар, дайнай асардаг зоболон болоно ха юм.

Конституциин проект хадаа намдашье хамаатай гэжэ дахин дабтан хэлэнэб. Ондо ондоо социальна байгуулалтатай гүрэнүүдэй хоорондохи үргэн холбоо барисаае хүгжөөхэ, арадуудай аюулгүйе батадхаха, уласхоорондын харилсаануудта дайе зайлуулан усадхаха хэрэгтэ зорюулагдаһан эб найрамдалай ленинскэ политикын ёhо гуримуудые Конституци соо баримталһан хэрэг тухай эндэ хэлэмээр. Энэмнай намда, литератор хүндэ сэхэ хамаатай. Зүб даа, элдэб оронуудай уран зохёолшодой хараа бодолнууд ондо ондоошье байжа болохо, зүгөөр хүн түрэлтэндэ, амгалан тайбанай хэрэгтэ аша туһатай байха эрмэлзэл бидэниие нэгэдүүлхэ зэргэтэй.

Социальна хүгжэлтэ, соёл культура гээшын гүрэнэй анхарал зорилгын түрүүшын зэргэдэ табяатай байхыень проект дотор уншанабди. Тиимэһээ уран зохёолшын ажалай удха шанар, харюусалга улам ехэ болоно.

Совет ороной мүнөөдэрынь — зол жаргалтай үдэр. Зүгөөр «зол жаргалта ажабайдал» гээшэмнай «хүнгэн, амар ажабайдал» бэшэ ха юм. Хэхэ юумэн үшөө ехэ. Хүндэ хүшэр бэрхэшээлнүүдые дабаха хэрэгтэй. Иимэл эдэбхитэй, үлзытэй ажабайдалай түлөө минии номуудай геройнууд тэмсээ, зобоо, үхөө. Тэдэнэй хуби заяан орёо. Тиимэһээ ажабайдалые үнэн хэрэгтэ хохидол ушаруулмаар дан гоёожо бэшэдэг зохёолшон муу гэжэ һанаха байнаб.

(АПН)

Манай Эхэ орон дотор уран зохёолой номуудые дэлхэй дээрэ эгээл олоор хэблэн гаргана. СССР-эй хүн зон манай дэлхэйн бүмбэрсэг дээрэ эгээл ехээр ном уншадаг гэжэ мэдээжэ болоhоор үнинэй. Тиигээдшье уран зохёолнай жэлһээ жэлдэ хүгжэжэ байна. Олон яhатанай түлөөлэгшэдэй — уран зохёолшодой номуудые манай хүн зон уншана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: уран зохёолшод Псковой газар дээрэ. Хальмаг Д. Кугультинов, украинец В. Кочевский, грузин И. Абашидзе, югослав Г. Данчевич.

ТАСС-ай фото.

Аджари орон хадаа гоё һайхан, үзэсхэлэн байгаалияараа хүн зоной дура сэдьхэл татадаг юм. Тиимэһээ эндэ амарха дуратайшуул жэл бүхэндэ олон байдаг. Үнгэрэгшэ жэлдэ 100 мянган хүн эндэ амараа. Мүнөө жэлдэ энэ тоо 120 мянганда хүрэхэ байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Аджария» санаториндо.

ТАСС-ай фото.

ХҮНЭЙ ЭЛҮҮР ЭНХЭ—АРАДАЙ БАЯЛИГ

Борис ПЕТРОВСКИЙ,

СССР-эй Элүүрые хамгаалгын министр, Гүрэнэй ба Ленинскэ шангуудай лауреат, Социалис Ажалай Герой, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүндэ кандидат.

СССР-эй шэнэ Конституциин проектые зүбшэн хэлсэжэ байһан энэ үедэ совет олон миллион эрхэтэд ороной элдэб курорт, санатори турбазануудта амарна. 500 гаран курорт, 5,5 мянганһаа үлүү санатори, амаралтын гэрнүүд, пансионадууд тэдэниие угтан абана.

Шэнэ Конституциин проект соо түрүүшынхиеэ ороһон «элүүр энхые сахиха эрхэ» гэһэн ойлгосын бодото дээрээ бэелһэниинь эндэ харагдана.

Манай Совет орон дотор элүүрые хамгаалгын хэрэг үнгэрһэн 40 жэлэй туршада айхабтар ехээр хүгжэн хубилаа. Арад зоной элүүрые сахилгада гүрэн түрэ мүнгэ һомололгоёо жэл бүхэндэ ехэ болгоно. Энэ зорилгоор табигдаһан бюджедэй хэмжүүр һүүлэй 20 жэлдэ гурба дахин ехэ болоо. Дайнай урда тээхидэ орходоо больницануудай тоо хоёр дахин, санаторинуудай тоо гурбанһаа үлүү дахин, эмшэлэгшэдэй тоо 5,6 дахин олон болоо.

332 мянган оронтой шэнэ больницанууд юһэдэхи табан жэлдэ ашаглалгада үгтөө.

Хүдөөгэй ажалшадые медицинын талаар хангалгын шанар ехэ һайн болоо. Хүдөөгэй эмнэлгын зургаануудай материально-техническэ үндэһэ һуури хараа байса һайжаржа, 1080 оронтой областной, 250—400 оронтой районно, 100—150 оронтой участково больницанууд баригдаа. Энэмнай хото хүдөө хоёрой хоорондохи илгаае һалгааха талаар хэгдэһэн ехэ алхам болоно бшуу.

Үнгэрһэн юһэдэхи табан жэлэй үедэ ехэ юумэн хэгдээ. 10 мянган хүн зондо больницын 117,8 орон хүртэнэ. Энэмнай дэлхэй дээрэхи эгээл ехэ дүн.

Үшөө нэгэ жэшээ. Манай орон дотор 862 мянган врач бии. Энэмнай бүхы Европын врачнуудай хахадынь, бүхы дэлхэйн эмшэлэгшэдэй гурбанайнь нэгэ хуби болоно ха.

Манай совет гүрэн эхэнүүдтэ, үхибүүдтэ ехэ анхарал хандуулна. 11 миллион тухай үхибүүд хүүгэдэй зургаануудта хүмүүжүүлэгдэнэ.

Үшөө нэгэ баримта. Больницада нэгэ үдэр хэбтэһэн үбшэн хүндэ гүрэнэй зүгһөө 8 түхэриг таргашалагдана. Энээн тухай хэншье бодожо үзэнэгүй хаш. Харин байрын гэрэй талмайн дүрбэлжэн метр бүхэнэй түлөө гүрэн гээшэ 4 түхэриг нэмэжэ түлэнэ.

СССР-эй шэнэ Конституциин проект манай элүүрые хамгаалгын хэрэгэй урда айхабтар ехэ арга боломжонуудые нээжэ үгэнэ. Элүүрые хамгаалгын совет системын туйлалтанууд — бодото дээрээ мүнөө бэелһэн хэрэг. Энээн тухай шэнэ Конституциин проект соо тодоор бэшээтэй. Үндэр наһатай болоходоо, үбшэн, эрэмдэг бэетэй болоходоо, материальна тэдхэмжэ хүнүүдэй абаха эрхэнүүд тухай мүнөө хүсэндөө байһан Конституци соо хэлэгдэдэг һаа, мүнөө тэдэ асуудалнууд үргэнөөр табяатай. Проект дотор иигэжэ хэлэгдэнэ:

«СССР-эй эрхэтэд бэеынгээ элүүрые хамгаалуулха эрхэтэй.

Энэ эрхэ яажа хангагданаб гэхэдэ, элүүрые хамгаалха гүрэнэй эмхи зургаанууд түлөөһэгүй һайн медицинскэ туһаламжа үзүүлнэ; ажалай үедэ усалталгаһаа һэргылэлгэ, үйлэдбэриин ариг сэбэрые сахилга хүгжөөн наринжуулагдана; эрхэтэдэй бэе аргалха, һайжаруулха эмхи зургаанууд олошоруулагдана; үбшэнүүдые һэргылхэ элдэб олон хэмжээ ябуулганууд бэелүүлэгдэнэ; оршон тойронхи байгаалине һайжаруулха хэмжээнүүд бэелүүлэгдэнэ; ургажа ябаа үетэнэй элүүр энхэ байхынь тула онсо тусгаар оролдолго гаргагдана; үхибүүдэй ажал хоригдоно; үбшэлхэ ябадал һэргылхэ, тэрэниие үсөөрүүлхэ, мүн эрхэтэдэй олон жэлдэ эдэбхитэй ажал ябуулга эрхилхэ ябадал хангаха хэрэгтэ шэглүүлэгдэһэн эрдэм шэнжэлгэнүүд хэгдэнэ».

СССР-эй эрхэтэдэй бэеынгээ элүүрые хамгаалуулха эрхые хангаха талаар ямар олон хэмжээ ябуулга хараалагданхай гээшэб! Совет зоной элүүр энхэ ганса хүнэй хэрэг бэшэ, ниитын, бүгэдэ арадай баялиг болоо.

(АПН).

◆ ◆

НДЭР БОДОЛ, ДЕМОКРАТИИН МАНИФЕСТ

Сергей БОНДАРЧУК,

ССР-эй арадай артист, Гүрэнэй болон Ленинскэ шандай лауреат, РСФСР-эй Верховно Соведэй депутат.

ССР-эй шэнэ Конститу-
н проект уншажа байха-
Эхэ орон соогуураа
ии ябаһан хото городууд,
онууд, холо, ойрын ню-
удта уулзаһан хүнүү-
образууд нюдэндэм
агдажа, һанаандам ороод-

ртист гээшэ өөрынгөө
охы ажалай харгыда
лэ намтартай, түүхэтэй
рдаг. Тэрэнэй геройнуу-
хуби заяан ямаршьеб
саг зуура өөрынь хуби
болодог. Тэдэнь мүр
агүйгөөр ошодоггүй.
ии зүрхэ сэдьхэлэй ду-
аалда хэды хуби заяан
й дурдалга хадагалаатай
аб, тэдэнэй хэдынь ми-
хубида хүртөөб! Тэдэнэр
аржа, манай ороной,
бүхэнэй ажабайдалай
ала хуби болодог шуу.
ССР-эй шэнэ Конститу-
н проект бидэнэр зүбшэн
жэ байнабди. Энэ про-
хадаа совет обществын бүхы талануудта һүүлэй хэдэн арбан жэлдэ болоһон гүн ехэ хубилалтануудые эли тодоор харуулна.

Манайда хүн гээшын гол анхаралда байдагынь тэрэл зангаараа үлөө. Совет хүнэй бүхы талаараа хүгжэхэ хэрэгтэ шэнэ Конституци үшөө үргэн арга боломжонуудые, һаруул харгы замуудые нээжэ үгэнэ. Шэнэ Конституциие үндэр хэрэгэй, демократиин манифест гэжэ сэхэ нэрлэнэб.

Һүүлэй үедэ баруунай хэблэл «СССР-тэ хүнэй эрхэнүүд газаашалагдана» гэжэ байгаад һүхирэлдэнэ. Манай шэнэ Конституци хадаа тэдэндэ эгээл һайн, тодорхой харюу болоно гээд һананаб.

Совет һанал бодол — өөрынгөө сэдьхээшые, шэбшэһэнээ совет хүнүүд сэхэ хэлэхэ эрхэтэй. Харин дайн, ээрхэг ябадал тухай пропаганда хэхые, үндэһэ яһанай илгаа гаргахые хориһон хуули, хэнэйшье мэдэһээр, Советскэ Союзда бии. Тэрэ хуули эбдэлгэ — зэмэтэ ябадал.

Хатуу шэрүүндэ һүгэдэлгые, ээрхэг хэрэгые, үндэһэ яһа илгадаг ябадалые магтаһан баруунай авторнуудай фильмүүдые би хараха бүхэндөө иимэ «искусстваһаа» совет хүнүүд хууляар холодуулагданхай гэжэ һанаад, ехэтэл баясадагби. Иимэл сахилта, хамгаалга хэрэгтэй гэжэ үнэн сэхэ ямаршье уран бүтээлшэ һанаха, мэдэрхэ байха. Тиигээд ерэхэлээрээ минии гүрэнэй хуули хадаа минии өөрымни һэшхэлэй хуули болоно бшуу.

СССР-эй шэнэ Конституциин проект хадаа манай туйлалтануудые, гаталһан замаймнай дүнгүүдые батадхана гээшэ. Агуу Октябриин 60 жэлэй ойе угтажа байһан гайхамшаг сагта энэ ушарай болоhониинь үлзытэй, дэмбэрэлтэй.

(АПН)

АСАРИ ЕХЭ ХАРЮУСАЛГА

НИКОЛАЙ ТОМСКИЙ, СССР-эй Уран зурагай академиин президент, Гүрэнэй болон Ленинскэ шангуудай лауреат, Социалис Ажалай Герой, РСФСР-эй Верховно Соведэй депутат, АПН-эй асуудалнуудта харюусана.

— Николай Васильевич, Та—хоридохи зуун жэлтэй сасуу хүн байнат. Танай ажабайдалай зам Эхэ ороноймнай түүхэтэй холбоотой. СССР-эй шэнэ Конституциин проект соо юун танай анхарал татааб?

— Манай гүрэнэй үндэһэн хуулинуудай үзэл бодол, ёhо гуримууд шэнэ Конституциин проект соо дамжан ороhониинь эгээл түрүүн минии анхарал татаа.

1918 ондо РСФСР-эй Конституциие баталан абаһыень мэдэхэ байһандаа баяртайб. Граждан дайнай фронтнуудта би дайлалдааб. Тэрэл дайнай илалта хадаа 1924 ондо СССР-эй Конституциие баталан абаха арга боломжо олгоо һэн. 1936 ондо уран зурааша болоhон хүн СССР-эй Конституциин проект зүбшэн хэлсэлгэдэ хабаадаа һэм.

Минии ажабайдалай зам Эхэ ороной ажабайдалтай хододоо холбоотой байгаа.

— КПСС-эй ЦК-гай майн Пленум дээрэ СССР-эй Конституциин проект тухай Леонид Ильич Брежнев элидхэл хэхэдээ, «эрхэтэн бүхэн обществын урда тээхи харюусалгаяа мэдэхэ зэргэтэй» гэжэ онсо тэмдэглээ һэн. Николай Васильевич, манай арадай, манай үе сагай урда уран зураашадай харюусалга тухай хөөрэжэ үгыт.

— Хүниие зураглаха, тэрэнэй һанал бодолые, мэдэрэлые зураглаха хэрэгтэ би гол темээ олодогби. Юрын хүниие бэшэ, социалис эпохын эрхим түлөөлэгшые, түрүү хүниие.

Ондо ондоо үе сагуудта хүнэй эрмэлзэл зорилго олон янзаар ойлгогдодог байгаа. Эртэ урдын выставкэ хүнэй тамир, махабадые, хүшые сэнхидээ зураглан харуулдаг һэн. Харин совет искусство хадаа скульптурада өөрын эрмэлзэл зорилготой—үндэр баян мэдэрэл, ниигүүлэсхы уужам сэдьхэл, шэнэ байдал түхеэрхын түлөө халуун оролдолгые харуулалга.

Зохёохы ажалаараа хүн зондо алба хэжэ, ажабайдалда эдэбхитэйгээр лэ оролсожо, социалис ёhо гурим гээшые батадхахадаа, совет уран зураашад обществын урдахи харюусалгаяа харуулна ха юм. Зураашадай бүтээл бүхэн баатарлиг жэлнүүдэй, арадай хэрэгүүдэй сараа мүрнүүдтэй байха зэргэтэй. Он жэлнүүдэй үнгэрхэдэ, искусствын зохёолнууд манай дабтагдашагүй үе сагые хүнүүдэй ойлгоходонь туһалха бшуу.

— Уран зурагай гол зорилго—гоё һайханиие ойлгодог болохоор арад зониие хүмүүжүүлгэ тухай шэнэ Конституциин проект соо юун гэжэ хэлэгдэнэб?

— Проектын 27-дохи статья соо иигэжэ хэлэгдэнэ: **«Обществын оюун ухаанай баялигые хамгаалан арьбадхаха, совет хүнүүдэй соёлой хэмжээе дээшэлүүлхын тулада тэрэниие үргэнөөр ашаглахын тула гүрэн оролдолго гаргадаг».** Эдэ мүрнүүд хадаа совет уран зурагай, тэрэнэй срээдүйн зорилгонуудай хүгжэлтэ тухай ехэ тодо хөөрөөн боложо намда үзэгдэнэ.

Бэе бэеһээ тад ондоо, эбсэшэгүй хоёр маяг арга уран зурагта бии юм. Тэрэнэй нэгэн тухай Илья Репин иигэжэ хэлээ һэн: **«...Манай зорилго—удха... Манай шэрэ будагууд... һанал бодолые харуулха зэргэтэй, манай үндэһэн онсо маяг зурагай сэдьхэлые элирхэйлжэ, хүгжэмдэ дадхаадаг аккорд мэтээр харагшадые анхаруулха зэргэтэй».**

Мүнөөнэй искусство гээшэ уран зураашын сэдьхэл зүрхэнэй хабаадалгатай байха зэргэгүй гээд Баруун зүгтэ ходо бэшэнэ.

Эбсэшэгүй хоёр маяг арга. Нэгэниинь уран һайханай образуудай аргаар хүнүүдые хүмүүжүүлэн, искусствын үнэниие үндэрөөр гэршэлнэ. Нүгөөдэнь—худал хуурмаг, ямаршье удхагүй шэрэ будагууд. Эдэмнай — искусствын хоёр ондоо үзэл суртал. Нэгэниинь—социалис, нүгөөдэнь—буржуазна.

— Монументальна искусствые олоной дунда нэбтэрүүлгэ, тэрэнэй онсо шанарнууд тухай хөөрэжэ үгыт?

— Монументальна искусствын бүтээлнүүдтэй хүн зон хото городуудай талмай дээрэ, сэсэрлиг, соёлой ордонууд, заводууд соо ушарна, тэдэниие хаража ойлгоно. Энэ искусствын зүйл хадаа хүнүүдые үдэр бүри эдэбхитэйгээр хүмүүжүүлнэ.

Һүүлэй үедэ манай искусствада монументальна бүтээлнүүд хүн зоной анхаралые ехээр татадаг болонхой. Юуб гэхэдэ, уран зурагай музейн гү, али выставкын зал соо хүн бүхэн орожо, манай бэлигтэнэй зохёолнуудые дууһан хараха аргагүй байна ха юм. Тиимэһээ монументальна бүтээлнүүд гээшэ гоё һайханиие үргэн дэлгэр хүн зондо ойлгуулха талаар айхабтар ехэ үүргэ дүүргэдэг байна бшуу.

Манай уран зураашадай, скульпторнуудай бүтээһэн зохёолнуудые хүн зон хаража, манай үе сагай түрүү хүнүүдэй образуудые гүн гүнзэгыгөөр ойлгожо абаха байна бшуу. Тиимэһээ бидэнэрэй харюусалга хэдэн дахин ехэ болоно. В. И. Ленинэй хэлэһэнэй ёhоор, шэнэ памятнигууд хадаа «марксизмын үндэһэ ёhоной болон лозунгнуудай» ёhотойл гэршэнүүд болохо зэргэтэй.

Ойн баярай энэ жэлдэ совет скульпторнууд Агуу ехэ Октябрьhаа хойшонхи ехэ ехэ үйлэ ушарнуудые харуулһан зохёолнуудые бүтээхэ зорилготой.

(АПН).

◆ ◆

АЖАЛЛАХА АРЮУН ЭРХЭ

Майя ПЛИСЕЦКАЯ, СССР-эй арадай артистка, Ленинскэ шангай лауреат.

аледэй артистда саг
шэ түсхай үнэтэй. Тии-
эл энэмнай сэдьхэл ха-
һан үдэр бүхэнэй, час
энэй ажалай үрэ дүн-
дые эршэтэйгээр гарга-
шадана, хэһэн бүтээ-
инай эли тодоор харуул-

исашье искусствын хүн
най жаргалые үзэнэ бэ-
Агуу Октябриин асар-
хүн бүхэнэй ажаллаха
уун эрхэ.

сэгэ ороноо хамгаалгын
уехэ дайнай эхил-
жэлдэ Ехэ театр
сценэ дээрэ би тү-
шынхиеэ гараа һэм. Ха-
ты Москва, зал соо ган-
сэрэгэйхид.

ССР-эй шэнэ Конститу-
н проектын нэгэ мүрые
ай шэрүүн үеын хэмжүүрээр хэмжэхэдэ болоно: Эсэгэ ороноо хамгаала! Октябриин хубисхалһаа хойшо манай орон, араднай энхэ тайбаниие дэлхэй дээрэ тогтоохын түлөө тэмсээ, бүхы хүсэ шадалаа зорюулаа. Бидэнэр, артистнууд, өөрынгөө искусствын, өөрынгөө үгын хүсөөр энхэ тайбаниие сахиха, хамгаалха зэргэтэйбди.

Минии үгэ—минии хатар. Заримдаа үгөөр хэлэжэ шадахагүй юумые хатарай аргаар харуулжа, мэдэрүүлжэ болодог. Ажабайдал орёо, олон янзын талатай: ёhото уран бүтээлшэ бүхэн өөртөө харагдаһан онсо шэнжэ, образ гаргажа шададаг. Тэдээн соонь—тэрэнэй һанал бодолнууд, мэдэрэл, этигэл, сүхэрэл. Тэдээн соонь—дураниинь, үзэн ядадаг юумэнь. Энэмнай уран бүтээлшын олониитын хараа бодол болоно бшуу.

Би ходо холуур аяншалжа, элдэб аудиторинуудай урда хатардагби. Гайхамшагта үе сагаа искусствын хэлээр тодорхойлон харуулжа, өөрынгөө шадабариин хүсөөр аршалха, хамгаалха юумэтэй байһандаа омогорхолтойбди.

Хүн бүхэнэй зүрхэ сэдьхэл дайраһан, баясуулһан мүрнүүд шэнэ Конституциин проект соо олон. Би эдэ мүрнүүдые дурданаб:

«Обществын оюун ухаанай баялигые хамгаалан арьбадхаха, совет хүнүүдэй соёлой хэмжээе дээшэлүүлхын тула гүрэн оролдолго гаргадаг».

Ородой хатарай үндэр искусствын уг заншалые саашадань хүгжөөжэ, мүнөө үеын үе сагта таарама образуудые бүтээхэ шухала. Ондоогоор хэлэхэдэ, искусствын эстафетые дээрэ үргэн ябажа, манай эдир наһатанда дамжуулха шухала. Энэмнай ехэ зорилго, ехэ уялга.

Би дайнай хүшэр, шэрүүн жэлнүүдэй үедэ хатархадаа, искусство гээшэ хүнүүдтэ баяр асарха зэргэтэй гэжэ гүнзэгыгөөр ойлгоо һэм. Мүнөө тэрэ ёhо гуримдаа үнэн сэхэ ябахые оролдодогби. Магтаалда, альга ташалгада, сэсэгүүдтэ «һогтоhоной» хэрэггүй, харин өөрынгөө хэрэг бүтээхэ хэрэгтэй. Бүхы хүсэ шадалаараа.

Манай орон дотор уран бүтээлшэ хүн халуун анхаралаар хүреэлэгдэнхэй. Энээниие бидэнэр үнэн сэхэ ажалаараа харюусаха зэргэтэйбди.

(АПН).

КПСС-эй XXV съезд соёл культурын хүдэлмэрилэгшэдэй урда айхабтар ехэ зорилгонуудые табяа. Шэнэ хүниие хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ уран зохёолшод, артистнууд, соёл культурын бэшэшье хүдэлмэрилэгшэдэй үүргэ айхабтар ехэ. Мүнөө Октябриин 60 жэлэй алдарта ойдо бэлдэжэ байһан сагта искусство болон литературын хүдэлмэрилэгшэдэй харюусалга ниилээд ехэ болоод байна бшуу.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: СССР-эй арадай артистка, Социалис Ажалай Герой Е. Н. Гоголёва, СССР-эй арадай артист, Ленинскэ, Гүрэнэй шангуудай лауреат М. А. Ульянов хоёр зохёохы ажалайнгаа түсэбүүд тухай хөөрэлдэжэ байна.

ТАСС-ай фото.

Соёл культурын һонин

Гастроль

БУРЯАД ДУУН МОСКВАДА ЗЭДЭЛНЭ

Эндэ һая аха дүү Эстонин ССР-тэ боложо үнгэрһэн Россин литература болон искусствын үдэрнүүдтэ манай нютагай мэдээжэ дуушан, РСФСР-эй арадай артист Ким Базарсадаев хабаадаба гэжэ бидэ уншагшадтаа дуулгаа бэлэйбди.

Балтиин далайн эрьеһээ бусахадаа, Россин мэдээжэ хүгжэмшэд, дуушад болон хатаршад Москва хотодо хэдэн концерт харуулһан байна. Тэдэнэй гол концертнь Москва хотын Түбэй концертнэ зал соо һаяхан болобо. Тэндэ манай дуушан Ким Базарсадаев үшөө дахин өөрынгөө уран бэлиг харуулжа, уянгата һайхан дуунуудые дуулажа, ниислэл хотынхидой һайшаал магтаалда хүртэбэ. Дуушанай репертуарта ородог ородой болон дэлхэйн мэдээжэ композиторнуудай оперонуудай аринууд, ород болон буряад арадай шэлэдэг һайн дуунууд гүйсэдхэгдэжэ, харагшадай хани халуун альга ташалгаар угтагдаба. Зал соо манай нютагайхид олоороо сугларжа, зүрхэ сэдьхэлээ хүдэлгэн һуухынь харахада, омогорхохоор байгаа.

Эдэ үдэрнүүдтэ Ким Базарсадаев Бүхэсоюзна радио болон Түбэй телестудидэ хэдэ хэдэн дуугаа бэшүүлжэ, буулгуулжа байна.

Республикымнай суута дуушан харин гүрэнөөр оло дахин ябаһан, тэндэ мэдээжэ болоһоор үнинэй. Тиимэһээ олон тоото уряалнууд эндэ тэндэһээ ерэдэг гээшэ. Мүнөө намар Монгол орондо үнгэргэгдэхэ СССР-эй искусствын үдэрнүүдтэ тэрэ хабаадаха болонхой. Һүүлээрнь Ким Базарсадаев совет искусствые түлөөлжэ, Франциин хото городуудаар гастрольдо ябахаар бэлдэжэ байна.

П. ЖАПОВ.

Выставкэ

ЭРХИМ БҮТЭЭЛНҮҮД ШЭЛЭГДЭЭ

Агуу Октябриин 60 жэлэй ойдо зорюулагдаһан, Совет Россин уран зураашадай выставкэ Москва хотодо сентябрь һара соо нээгдэхэнь гэжэ хэблэлдэ мэдээсэгдээ һэн.

«Советская Россия» гэһэн выставкын комисси манай Буряадай уран зураашадай 400 тухай бүтээлнүүдые хаража үзэһэн байна. Тиигэжэ нютагаймнай 23 уран зураашадай бүтээлнүүд шэлэн абтаа.

Һүүлэй үедэ Буряадаймнай уран зураашад мүнөө үеын хүнүүдэй портредүүдые бүтээнэ. Жэшээлхэдэ, залуу аад, нилээд мэдээжэ болоһон В. Архипов Байгал-Амарай түмэр замай барилгашадай дүрэ зурагуудые зураһан байна. Тиихэдэ республиканска шангай лауреат А. Казанский уран зохёолшо Михаил Степановай дүрэ бүтээгээ. Мүн Ю. Чирков Сэлэнгын аймагай хонишон Шиндаковой дүрые зураа.

Выставкэдэ шэлэн абтаһан зурагууд темынгээ талаар нилээд олон янзын байна. Жэшээлхэдэ, А. Антипкинай «Хэжэнгын намар», С. Ринчиновэй «Уланда үбһэ хуряалга», А. Доржиевай «Хабар» гэһэн зурагууд поэзиин мэдэрэлээр нэбтэрэнхэй.

Тиихэдэ уран зураашад Д. Дугаровай, М. Оленниковэй, А. Казанскиин, А. Сахаровскаягай, И. Алтаевай, Г. Рудь, Э. Аюшеевэй бүтээлнүүд шэлэгдэн абтаа. Д. Дугаров А Сахаровская хоёрой Монгол орондо бүтээһэн пейзажнууд һонирхолтой.

Залуу уран зураашa Д. Пурбуев, мэдээжэ болоһон скульптор Г. Васильевай бүтээлнүүд харагшадай анхарал татаха байха.

1979 ондо «Совет Алас-Дурна зүг» гэһэн уран зурагай выставкэ нээгдэхэ юм. Тэрээндэ Буряадай, Яхадай АССР-нүүдэй, Хабаровскын, Примориин хизаарнуудай, Магаданай, Шэтын, Камчаткын, Амарай болон Сахалинай областьнуудай уран зураашадай бүтээлнүүд тэндэ табигдаха юм.

Г. ТОГОЛОЕВ.

Театр

ЗАЛУУ ХАЛААН

Буряадай академическэ драмтеатрта хүдэлмэрилдэг бэлигтэй артистнарай олонхинь Ленинградай ба Владивостогой институдуудта дээдэ мэргэжэлтэй болоһон. Жэл бүри театрай зохёохы ажал ябуулга улам һонирхолтойшье, харюусалгатайшье болоно. Имагтал дүй дүршэлтэй, бэлиг шадабаритай, тусхай һургаалтай залуу оюутан академическэ театрай үндэр нэрэ зэргэдэ хүрэмөөр найдамтай халаан болоно ха юм.

Инмэ ушарһаа театрай дирекци хододоо залуу бэлигтэндэ халуун анхаралаа хандуулдаг гээшэ. Мүнөө жэл театрай зууршалгаар хорёод хүбүүд, басагад соёлой Алас-Дурнын институдта һурахаяа Владивосток хото мордоһон байна. Тэдэнэрэй олонхинь шалгалта амжалтатайгаар дабажа, бэлигтэй байһанаа гэршэлээд, тус институдай студентнүүд болобо.

Д БАЗАРЖАПОВА.

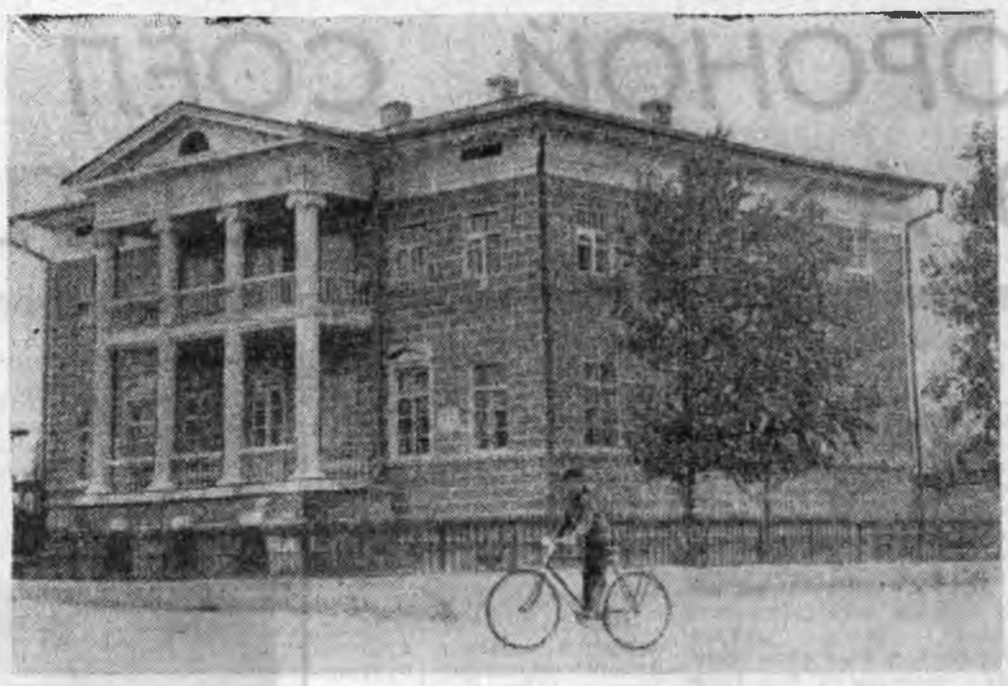

АРАДАЙ ЗҮРГЭ БАЛАРХАГҮЙ

Новоселенгинск тосхондо декабристнуудта зорюулагдаһан музей-мемориал нээгдэһээр жэл хахад болобо. Энэ болзорто 50 мянга гаран зон Бестужевтанай болон бусад декабристнуудай ажабайдалаар, тэдэнэрэй хүдэлөөндэ хамаатай түүхэтэ зүйлнүүдээр һонирхоһон байна. Илангаяа зунай үедэ угаа олон туристнууд Эхэ оронoй нютаг бүхэнһөө энэ музейтэй танилсахаяа аяншалан ерэнэ. Музейн дэбтэр соо МНР ба ГДР-эй, Москва ба Ленинградай, Эрхүү ба Шэтын айлшад гараа табиһан байна. Энэ музейн хүдэлмэрилэгшэд оронoй бусад музейнүүдэй шэнжэлэгшэдтэй нягта холбоо барисаатай, мүн декабристнуудай түүхэдэ хамаатай газараар ябажа, тэрэ үеын зүйлнүүдые бэдэрнэ. Музейн нээгдэһэнһээ хойшо олдоһон олон тоото гэршэ зүйлнүүд экспозициие баяжуулаа. Тэрэнэй тоодо К. Торсоной дархалһан мебель оролсоно.

Н. ДЫМБРЫЛОВ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. Н. А. Бестужевай проектээр баригдаһан гэр соо музей эмхидхэгдээ юм. 2. РСФСР-эй арадай уран зураашa А. Н. Тиминэй бүтээһэн Н. А. Бестужевай хүшөө.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

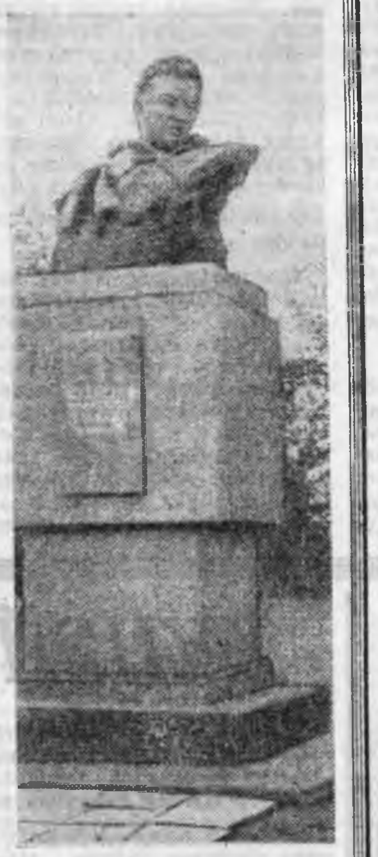

Музей

ШЭНЭЭР НЭЭГДЭХЭНЬ

Агууехэ Октябриин социалис революциин 60 жэлэй ойдо зорюулан, нютагайнгаа түүхэ харуулһан музей аймагайнгаа түб һууринда нээхэ гэһэн шиидхэбэри КПСС-эй Хэжэнгын райкомой бюро абаба. Тус музей октябриин 15 болотор эмхидхэгдэжэ, нээгдэхээр хараалагдаа.

Музей гурбан таһагһаа бүридэхэ. Нэгэдэхи таһаг соонь табигдаһан зүйлнүүд революциин урда тээхи аймагай нютагуудай ажабайдал харуулһан байха юм. Харин хоёрдохи таһаг Совет үе сагта зорюулагдаха. Тиихэдэ гурбадахи таһагтань нютаг нютагай гоё һайхан байгаали болон элдэб янзын амитан харуулагдахаар түсэблэгдэнхэй.

Эндэ музей эмхидхэхэ хэрэгые хүтэлбэрилхын тула 27 хүнһөө бүридэһэн тусхай совет бии болгогдоо. Соведэй хүдэлмэри президиум ударидаха юм. Президиумэй түрүүлэгшээр «Знание» бүлгэмэй аймагай отделениин харюусалгата секретарь Ц. Н. Цыренжапов томилогдобо.

Т. ДАНЧИНОВ.

Манай айлшад

БАМ-да ОШОБО

«Магистралиин галнууд» гэһэн соёлой фестивальда хабаадагша оронoй мэдээжэ артистнар Хойто-Байгалай аймагта айлшалжа ошобо. Нижнеангарск тосхоной аэропорт дээрэ артистнарые золгоходоо, аймагай ажалшадай зүгһөө КПСС-эй райкомой нэгэдэхи секретарь Н. Н. Крючков амаршалгын үгэ хэлэбэ. РСФСР-эй габьяата артистка, Центральна телевидениин диктор Анна Шилова айлшадай зүгһөө ажалшадай түлөөлэгшэдые амаршалха зуураа, бэлиг шадабаряа хүсэд түгэс харуулхабди гэжэ мэдүүлбэ.

Үглөөдэрынь тосхоной стадион дээрэ БАМ-ай барилгашад, Байгалай загаһашад, ангуушад, бусад хүдэлмэришэд олоор сугларжа, элитэ артистнарые альга ташалгаар угтаба. Иосиф Кобзон, Евгения Мунтяну, Лидия ба Нина Пичугины, Алмаза Вишневская гэгшэд дуулажа, сугларһан зоной сэдьхэл баясуулба.

Тэрэ концертын һүүлээр фестивальда хабаадагшад хэдэн бүлэг боложо, Байгал-Амарай замые зубшаһан тосхон һууринуудта ажаһуудаг агуу барилгын хүдэлмэришэдтэ дуу, хатарай мэндые хүргэхэеэ мордобо. Дабаанай, Хойто-Муяын, Гоуджекитын тоннельщигүүдтэ, Шэнэ-Уоянай, Куморой барилгашадта, «Северный» совхозой ажалшадта концерт харуулагдаха.

Тэрээнһээ гадна артистнар шэнэ барилгатай танилсажа, хүдэлмэришэдтэй уулзана, уран һайханай бүлгэмэй зохёохы ажал ябуулгаар һонирхоно.

Ю. ИГУМНОВ,
«Северный Байкал» газетын харюусалгата секретарь.

Һурагшадай амаралта

ДЭЭДЭ-ОНГОСТОЙН СЭНГЭЛИГТЭ

Улаан-Үдэ хотымнай зүүн хойто зүгтэхи Дээдэ-Онгостойн сэнгэлигтэ пионернүүдэй хэдэн лагерь түбхинэнхэй юм.

Үглөөгүүр эртэ уран горн ханхинажа, эдиршүүлые уряалан һэрюулдэг. Сэсэрлиг ногоон модод соогуур зурыһан харгыхануудаар үхибүүд гүйлдэнэ. Нюур гараа угаагаад, үглөөнэй зарядка хээд, эдеэ хоол барихаяа столово руу оронод.

Пионернүүдэй лагериин ажалай үдэр иигэжэ эхилнэ.

«Огонек» лагерьта орожо, тэрэнэй директор Нелли Ильинична Гусеватай уулзабабди.

Энэ лагерьта 470 гаран үхибүүд амарна. Тэдэнэр 12 отрядта хубаагданхай.

Һаяхан эндэхи үхибүүдтэй сэрэгшэд хулзажа, Эхэ оронoй зэбсэгтэ хүсэнүүд, өөһэдынгөө албан тухай хөөрэхые һонирхон шагнаа. Һүүлээрнь сэрэгэй гарнизоной ансамблиинхид эндэ концерт харуулаа.

Тэрэнэй һүүлээр «Хэншье, юуншье мартагдаагүй» гэһэн патриотическа дуунуудай конкурс болоо.

Мүн «Салют» лагерьта «Эхэ орон хаанаһаа эхилдэг бэ?» гэһэн байгаалиие хамгаалгын үдэр үнгэргэгдөө. Тэрэнэй һүүлээр «Хододоо наран мандаг» гэһэн уран зурагай конкурс пионернүүдэй дунда болоо.

Ж. ИРДЫНЕЕВА.

хилын саанаһаа

ТЕЛЕФОН·ТЕЛЕГРАФ·РАД

МҮНӨӨ ҮЕЫН ГОЛ ШУХАЛА ҮЙЛЭ ХЭР

Аюулгүй байдалай ба харилсаа холбооной асуудалнуудаар Ниитэ Европын зүблөөнэй Түгэсхэлэй актда Хельсинкидэ гар табигдаһаар хоёрдохи жэлэй ойе бүхы дэлхэйн демократическа олониитэ үргэнөөр тэмдэглэжэ байна. Европо түбидэ эб найрамдал хангаха, шахардуу байдал һуларуулха, харилсаа холбоо тогтоохо, үгэеэ ойлголсохо хэрэгтэ энэ документ шухала удха шанартай байна гээд элдэб оронуудай политическэ болон ниитын ажал ябуулагшадай мэдүүлгэнүүд соо, хэблэлэй шэнжэлэлнүүд дотор тэмдэглэгдэнэ.

ПРАГА. Ниитэ Европын зүблөөнэй һүүлээр үнгэрһэн хоёр жэл Европын гүрэнүүдэй хоорондохи харилсаа холбооe һайжаруулжа, шахардуу байдалые улам һуларуулһан байна гээд «Руде право» газетэ түрүү бэшэг соогоо мэдээсэнэ.

Ниитын ондо ондоо байгуулалтатай гүрэнүүдэй хоорондо экономическа, техническэ харилсаае хүгжөөхын тула социалис хани нэгэдэлтэ оронууд ехэ юумэ хэһэн байна гээд газетэ үргэлжэлүүлнэ. Эдэнэр абаһан уялгануудаа үнэн сэхээр дүүргэнэ. Гэбэшье Хельсинкиин зүблөөнэй бодомжонуудые буруушаадаг хүсэнүүд буржуазна оронуудта үшөөл бии.

ПАРИЖ. Тэрээн дээрэ абтаһан шиидхэбэринүүдэй ехэ туһатай байһыень Ниитэ Европын зүблөөнэй һүүлээр үнгэрһэн хоёр жэл элирхэйлэн харуулаа гээд «Юманите» газетэ бэшэнэ. Социалис оронуудай үүсхэлээр зарлагдаһан энэ зүблөөндэ хабаадагшад Европо түбидэ эбэй ёһоор зэргэ оршон һуулгын ёһотойл хартиие түүхэдэ түрүүлэн зохёон абаһан байгаа. Европодо аюулгүй байдал хангаха, эндэ политическэ талаар үндэһэ һуури тогтоохо гэһэн зорилгонууд Хельсинкидэ табигдаа һэн. Зүгөөр Холбоото Штадуудта шэнэ түхэлэй буу зэбсэгүүдые, тодорхойлбол, далита ракетэнүүд болон нейтронно бомбонуудые бүтээхэ гэһэн ябадал шэнэ дайнай аюул тохёолдуулна.

РИМ. Хельсинкидэ гар табигдаһан Түгэсхэлэй акт политическэ ехэ удха шанартай байна гээд Италиин сенадай гадаадын хэрэгүүдые эрхилдэг комиссиин гүруулэгшэ Италю Ви
ТАСС-ай корреспон
хөөрэлдэхэдөө мэ
Энэ документын үг
нууд асари ехэ байна
тэмдэглээд, Түгэсхэл
тын бүхы гуримууда
то байдалда бэел
хысэнь Итали хүсэнэ.

АФИНА. Ниитэ
зүблөөнэй Түгэсхэлэ
гар табигдаһаар
жэлэй ойтой дашарам
Грециин Компартии
арад зондо хандан
гаргаба. Советскэ Со
рүүтэй социалис ха
дэлтэ оронуудай хүсэ
нэй ургаһанай ашаар
эй эб найрамдалта
гадаадын политикын
уласхоорондын оршон
далдахи хүсэнүүдэй
риин хубилхада,
лагдаха аргатай
байна гээд уряа
лэгдэнэ. Түгэсхэлэй
ропын гүрэнүүдэй
дуудай хоорондохи
саанда, уласхоорондын
хардуу байдал һу
гын, харилсаа хо
асуудалнуудые амжа
гаар шиидхэхэ хэрэг
хуудаһа нээгээ гээд
ЦК тэмдэглэнэ.

(Т

БУДАПЕШТ

ХАНИ БАРИСААМНАЙ БЭХИЖЭНЭ

ТАСС.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Л. И. Брежневэй ВСРП-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь Я. Кадартай Крымдэ хэһэн уулзалга үгэеэ бүрин хүсэдөөр ойлголсолгын, халуун дулаан, үнэн зүрхэнэй оршон байдалда үнгэржэ, манай партинуудай болон арадуудай хоорондохи заншалта хани барисаае, харилсаа холбооe гүнзэгырүүлэн бэхижүүлхэ хэрэгтэ үнэтэ ехэ хубита болоно гээд «Непсабадшаг» газетэ бэшэнэ. Крымдэ болоһон уулзалга социалис оронуудай бэелүүлжэ байһан хараа түсэбүүдтэ, уласхоорондын эб найрам
аюулгүй байдал бэ
гэдэ һайнаар нүлөөл
на.

СССР болон В
коммунис, социалис
лалтын гол шухала
нуудаар һанамжануу
сэхэ зуураа, венг
холбоо барисаан амж
һайнаар хүгжэжэ бай
Л. И. Брежнев, Я
сэдьхэлээ ханангяар
бэ.

ЛИССАБОН

ПОРТУГАЛИИН КОММУНИСТНУУДАЙ ДОКУМ

ПКП-гэй ЦК-гай пленумэй һайшааһан программна документ — «Португалиин демократиие хүгжөөлгын шэнэ, аюул түбэгтэй шатада Португалиин Компартиин бэелүүлхэ ажал ябуулганууд» гэһэн документ эндэ толилогдобо. Орон доторхи байдал энээн соо гүнзэгыгөөр шэнжэлэгдэнэ. Соцпартиин ба СДП, СДЦ гэдэг хархис партинуудай хоорондо холбооной тогтоогдоһонһоо хойшо парламентын һайшаан абаһан хэдэн хуулинуудта мүн лэ шэнжэлэл хэгдэнэ.

Соцпартиин правительство хашалта харшалалтануудые
хэнэ, эрхэтэдэй сүлө
һана. Тиимэһээ тэрэ
ниитэ ажалшадай
дэмжэгдэхэ аргагүй
гээд документ дотор
нэ. Фашис этэгээдүү
эдэбхижэжэ, револ
түйлалтануудта д
демократическа эрхэ
хизаарлана.

КАИР

АЛЕКСАНДРИДА БОЛОҺОН ХӨӨРЭЛДӨӨНҮ

Египет-американ хөөрэлдөөнүүдэй Александрида дүүрэхэдэнь, АРЕ-гэй президент А. Садат, США-гай гүрэнэй секретарь С. Вэнс пресс-конференци үнгэргэбэ.

«Женевэдэхи эбэй конференциие зарлаха хэрэгые бэлдэхын тула» гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй хабаадалгатай «хүдэлмэришэ бүлэг» гэдэгые байгуулха тухай хоёр тала хөөрэлдөөнүүдэй үедэ үгэеэ ойлголсоһон байна гээд А. Садат мэдүүлээ. АРЕ-гэй президентын хэлэһэнэй ёһоор, эндэхи байдалые һайжаруулгада хабаатай бүхы талануудтай энэ бүлэг холбоо барисаа тогтоохо ёһотой. «Хүдэлмэришэ бүлэгтэ» ООН хабаадаха аргатай юм гү? гэһэн асуудалда харюусахаһаа А. Садат хулжаһан байна. «Хабаатай таланууд» гэһэн ойлгомжодо Израиль, мүн тэрээндэ зүрюугээр бодоһон араб гүрэнүүд ороно гэжэ С. Вэнс ойлгуулһан байгаа.

Конференциие зарлаха һара, үдэр тухай хэлсэһэнэй «үригүй юм ааб даа» гэжэ С. Вэнс мэдүүлбэ. «Хүдэлмэришэ бүлэгые» байгуулха тухай Египедэй дурадхалые бусад араб оронуудай ба Израилиин хүтэлбэрилэгшэдтэй зүбшэн хэлсэхэ хараатайбди. Энэ уулзалга сентябрь һарын тэн багаар үнгэргэгдэхэ түсэбтэй.

Женевэдэхи эбэй конференцидэ палестинынхидэй хабаадаха байһан тухай асуудалда харюусахадаа, А. Садат иигэжэ мэдүүлээ: Энээн тушаа юушье хэлэжэ шадахагүй байнаб. США-гай гүрэнэй секретариин ерээд байхада, Палестиные сүлөөлхэ эмхиин гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшэ Я. Арафадһаа бэшэг абаһан байнаб. Хүтэлбэрилэгшэдэй Рабадта болоһон з
шиидхэбэринүүдтэй
дуулан, палестинын
ференцидэ хабаадах
той гэһэн эрилтэ
тор табигдана.

НИКОЗИ

ПРЕЗИДЕНТ МАКАРИОС НАҺА БАРА

Кипрэй Республи
зидент архиепископ
ос зүрхэнэй үбшэн
жалан, 64-тэй болож
раа августын 3-най
гүүр наһа бараба.

1960 ондо Кипр
дааһан байдалтай
соносхогдоһонһоо х
хиепископ Макариос
президент байһан ю
тээнь тэрэ арал дээ
Англиин колониаль
захиргаанда эс
киприот арадай тэм
тэлбэрилэгшэдэй нэ
һан.

СССР-эй Верховн
дэй Президиумэй б
правительствын
президент Макарио
най хэрэгээр 1971
Советскэ Союзда
Энэнь хоёр оронoй
дай хоорондохи
холбооe бэхижүүл
найрамдал, уласх
аюулгүй байдал ха
рэгтэ һайнаар
байна.

Президент Ма
наһа бараһанай һүү
ституцнин үндэһөөр
парламентын түлөө
палатын түрүүлэгш
риану Кипрэй гүрэ
гойлогшын уял
дүүргэхэ юм.

Футбол

ДАХИНАА ТЭНСЭБЭ

Манай зоноһоо «А» классай хоёрдохи бүлэгтэ наададаг футболистнууд уулзалгынгаа хоёрдохи дүхэригэй мүрысөөнүүдые үнгэргэжэ байнхай. Эдэнэрэй наада хаража үзэхэдэ, хабарһаа хойшо уулзалга бүхэнөө эрхим бэрхээр үнгэргэжэ ябаһан команданууд урагшаа тэгүүлһээр тэгүүлжэ, ахир муугаар наадагшадаа аяар хойшоонь хаяжа ябана. Энэниие уржа үдэшэлэн «Сэлэнгэ» командатай ээлжээтэ наадаяа үнгэргэхөөр ерэһэн Новосибирскын «Чкаловец» командын футболистнууд гэршэлжэ үгэнэ.

«Чкаловец» командын футболистнууд хабарай түрүүшын уулзалгануудта һулашагаар наадажа эхилһэн һаа, мүнөө танигдахаар бэшэ болонхой. Энээниинь һүүлэй мэдээнэй ёһоор, мүрысөөнэй таблицада ээлээд ябаһан түрүү һууринь харуулна бшуу. Тэдэнэр энэ нааданай урда тээ Шэтын «Локомотивтай» уулзажа, талмайн ээзэдые 0:3 тоотойгоор илажа гарахадаа, мүрысөөнэй таблицадахи байдалаа улам һайжаруулжа шадаа ха юм.

Үдэшын 6 часһаа хоёр командын футболистнууд наадаяа эхилбэ. Эндэ «Сэлэнгын» футболистнууд хэдэн удаа урагшаа добтолсодоо, айлшадай хамгаалагшадта хүрөөд лэ, гэдэргэ сухариха баатай болоно. Нааданай эхилһээр арба нэгэдэхи минутын ябажа байхада Михнов, Сергей Кокорин, Заиграев гэгшэд урагшаа гаража, айлшадай хамгаалагшадые мэхэлжэ ябаад, шадамараар наадаа гэжэ хэлэлтэй. Тиин нүхэдһөө бүмбэгэ хүлеэжэ байһан Александр Калашников воротагай доодо углуу руу эршэтэйхэнээр сохижо, тоо нээһэн байгаа.

— Тоо нээгээ хадаа, энэнээ улам бэхижүүлхын хойноһоо оролдохо бэшэ гү? Тииһээр тиитэрээ тээсгэн тэдэнэртээ 5:1 тоотойгоор шүүгдэһэн харюугаа хүсэд абаашьегүй һаа, үшөөл бүмбэгэ оруулагдаха байха, — гэлдэжэ байгаад хөөрэлдэгшэд олошорно.

«Чкаловец» командын футболистнууд хэдэн удаа добтолго хэбэшье, тоо нээнгүй амаралтада гараа. Хоёрдохи хахадай эхилһээр 7-дохи минутын ябажа байхада, «Сэлэнгын» хамгаалагшад алдуутайгаар наадажа, айлшад углууһаа бүмбэгэ сохихо болобо. Валерий Еркович энэ бүмбэгэ эршэтэй шангаар сохижо, харюугай бүмбэгэ «Сэлэнгын» ворота руу оруулагдашалай. Эндэ вратарь Бельмасов, хамгаалагшадшье баһал зэмэтэй ха. Юуб гэхэдэ, шангаар сохигдоһон бүмбэгэ гараараа абаха һанаатай һүрэһэн Бельмасов тэрэнээ алдажархёо ха юм. Энээниень лэ айлшадай добтологшо Никонов толгойгоороо залан оруулһан байна. Айлшадай футболистнууд саашадаа бэлгоомжотойгоор наадажа, дахин тоо нээлгэнгүй, уулзалгаяа түгэсхэжэ шадаа. Эндэ «Сэлэнгын» футболистнууд нааданай эхиндэ һайн добтолго, хамгаалга хэжэ байгаад наадаһан һаа, хоёрдохи хахадта бираагүйдөө. Командын гол добтологшо Виктор Пугач энэ үдэшэлэн юушье хэжэ шадаха аргагүйдөө.

Энээгээр наадан дүүрэжэ, команданууд нэжээд очко өөһэд өөһэдтөө бэшүүлээ. Энэ үдэр айлшад үшөө нэгэ очко нэмээхэдээ, дүн хамта 27 очкотойгоор мүрысөөнэй таблица дахинаа толгойлбо. Харин «Сэлэнгын» футболистнууд оройдоол 10 очкотой, бусадай хойно ээзэлһэн һууридаал үлэбэ.

Удаадахи наадан августын 7-ной үдэр авиазаводой стадион дээрэ үнгэрэгдэхэ. Айлшаар манайда Томскын «Торпедо» команда ерэхэ болонхой.

Б. ЦЫРЕМПИЛОВ.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Машина хэр удаан хэрэглэгдэнэб?» — түрүү бэшэг. «Үбһэ хуряалгын панорама: Улаан-Үдын аймаг». Хартаабха ехэ арга боломжотой ургамал. «Хранилищинуудые барилга сошордоно.

Хоёрдохи хуудаһанда. Манай ажабайдалай шухала шата. СССР-эй шэнэ Конституциин проектые зүбшэн хэлсэлгэ. «Ойн баярай барилганууд дээрэ» — ВОИР-ай областной соведэй түрүүлэгшэ Н. Мальцевай статья. «Шухала магистральна...» — Р. Макальскаягай корреспонденци.

Гурбадахи хуудаһанда. Аха дүү нэгэ бүлэдэ. Казахстан. «Мүнөө үеын эрдэм наука». Хилын саанаһаа телетайпаар абтаһан мэдээсэлнүүд.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. Нютаг нютагай һонинoй мэдээсэлнүүдэй суглуулбари. Август һарада харуулагдаха шэнэ кинофильмнүүд.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита-2». 7.55 — Дамжуулгын программа. 8.00 — 17.30 — 22.00 — Шэнэ һонин. 8.10 — Үглөөнэй гимнастика. 8.30 — «Хүхюу концерт. 9.00 — «Человек в проходном дворе» — телефильм (3-дахи сери). 10.05 — «Ковалевы» — телевизионно баримтата фильм. «Отцы и деди» гэһэн циклһээ. 10.40 — Забһарлалга. 13.50 — Дамжуулгын программа. 13.55 — «Мир близкий, мир далекий» — эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. 14.45 — Композитор Дмитрий Шостакович. 15.25 — Үхибүүдэй фильм. «Приключение Толи Клюквина» — уран һайханай фильм. 16.30 — «Москва ба москвагайхид» СССР-эй Конституциин проектые зүбшэн хэлсэлгэдэ Социалис Ажалай Герой, ЗИЛ-эй слесарь Н. Г. Мячин хабаадалсаха. 17.00 — «Угалзанууд». 17.40 — «Сказание про Игорев поход» — мультфильм. 18.05 — Һурагшадай бүхэсоюзна ажалай нэгэдэлэй следой нээлгэдэ. Кремльдэхи Съездүүдэй Ордонһоо репортаж. 19.15 — «СССР-эй Конституциин проектые зүбшэн хэлсэнэбди». Профтехучилищинуудай ба Москвагай Д. И. Менделеевэй нэрэмжэтэ химико-технологическа институдай студентнүүд үгэ хэлэхэ. 19.30 — «Манай түүхэ намтар». 1960 он». 20.30 — «Время». 21.00 — Л. Гурченкын, Л. Кааль, Л. Голубкинагай, Р. Рымбаевагай, И. Панаровскаягай, Э. Хилэй, Г. Хазановай, хабаадалгатайгаар гүйсэдхэгдэхэ эстрадна программа.

Улаан-Удэ. 22.10 — «Уласхоорондын шэнжэлэл». 22.30 — «Буряадай Гүрэнэй дуунай ба хатарай «Байгал» ансамблиин концерт. «Орбита-2»-ой программаар июлиин 18-да гүйсэдхэһэн дамжуулгаһаа буулгажа абтаһан.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Улаан-Удэ. 18.00 — Үхибүүдтэ зорюулагдаһан мультфильмнүүдэй программа. 19.00 — Телевизионно һонин. 19.20 — «Зүүн Сибирь» гэһэн киножурнал. 19.30 — «На край света» — уран һайханай фильм. 21.10 — «Бидэнэр Белоруссиһаабди», баримтата фильм.

«Орбита-2». 22.00 — «Шопениана». С. М. Кировэй нэрэмжэтэ Ленинградай Гүрэнэй оперо ба баледэй академическэ театрай зүжэг. 22.35 — «Паруса над Балтикой» — Балтиин далайн кубок абахын түлөө яхтануудай бүхэсоюзна урилдаан.

Редакторай орлогшо П. Н. НИМАЕВ.

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОН

**Индекс 670000, г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 35, те
редактора — 2-54-54, приёмная — 2-54-93, зам. редак
2-68-08, зам. редактора — 2-62-62, отв. секретаря — 2
секретариат — 2-66-76, отделы: партийной жизни — 2
сельского хозяйства — 2-64-36, 2-63-86, пропаг
агитации — 2-56-23, промышленности и строител
2-61-35, советского строительства и быта — 2-69-58
туры и школ — 2-60-21, писем и селькоров — 2
информации — 2-34-05, общественная приём
2-56-62, машинное бюро — 2-57-63, корректорск
2-35-95, фотолаборатория — 2-33-61.**

1977 оной августын 5. ☐ 4-дэхи хуудаһан ☐ Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров БурАССР. Н-00623.